

Plenum

Måndag 11.12.2023 kl. 12.00—23.17

11. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag

Regeringens proposition RP 74/2023 rd

Utskottets betänkande ShUB 14/2023 rd

Andra behandlingen

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 11 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslaget kan nu antas eller förkastas. — Debatt, ledamot Honkasalo, varsågod.

Debatt

18.19 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Viime viikolla, kun tämä asumistukileikkausesitys oli täällä salissa käsittelyssä, me vasemmistossa luettiin ihmisten tarinoita siitä, miltä nämä leikkaukset tuntuvat ihmisten arjessa, miltä nämä leikkaukset tuntuvat niiden ihmisten elämän näkökulmasta, jotka ovat näitten leikkausten kohteena. No, nyt on sitten kuulunut vähän kritiikkiä sieltä oikeistopuolueista, että vasemmisto näin yrittäisi pitkittää ja viivyttää asian käsittelyä ja että onko nyt tarkoituksenmukaista tuoda näitä ihmisten kokemuksia tänne täysistuntosaliin. Tämä suoraan sanoen tuntuu kummalliselta väitteeltä, varsinkin siinä tilanteessa, jossa me tiedetään, että meidän demokratia polarisoituu hyvin vahvaa vauhtia. Me kaikki edustajat, jotka tänne olemme tulleet valituiksi, tiedetään, että ensinnäkin raha vaikuttaa todella suuresti läpimenoon. Me tiedetään, että ne ihmiset, joilla on vähemmän resursseja, eivät äänestä yhtä aktiivisesti ja he myös kokevat, etteivät he saa ääntänsä kuuluviin tässä yhteiskunnassa. Itse asiassa me kuullaan hyvin harvoin niitä ihmisiä, niitä kaikkein pienituloisimpia ihmisiä, joita nämä päätökset koskevat. Näen sen erittäin arvokkaana, että nyt eduskunta ja edustajat joutuvat näitä tarinoita ja kokemuksia kuuntelemaan. Ja itse asiassa olemme myös saaneet hyvin paljon palautetta, että näitä lähetyksiä seurataan hyvin aktiivisesti. Ihmiset myös ovat lähettäneet itse lisää näitä kokemuksia, myös siitä näkökulmasta, että on paljon hyvätulaisia ihmisiä, jotka ovat aivan kauhuissaan näistä leikkausesityksistä, tästä historiallisen suuresta sosiaaliturvaleikkauskokonaisuudesta. Meiltä Suomesta löytyy paljon hyvätulaisia ihmisiä, jotka eivät halua, että näitä leikkauksia viedään läpi.

Arvoisa puhemies! Nyt tosiaan jatkan näiden kokemusten ääneen lukemista:

”Opiskelijana toimeentuloni on hyvin pitkälti asumistuen varassa. Asun jo nyt kohtuuhintaisessa opiskelija-asunnossa, eikä minulla ole tingittävää asumismenoissa juuri yhtään. Toimeentuloni koostuu asumistuen lisäksi opintorahasta sekä opintolainasta. Rahat riittävät elämiseen juuri ja juuri, eikä ylimääräistä rahaa yksinkertaisesti ole. Joidenkin arvioiden mukaan hallituksen kaavailemat leikkaukset saattaisivat vähentää asumistukeani

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

jopa 80 euroa kuukaudessa. Tuo raha on suoraan pois ruokarahoistani. Olemme opiskelukavereidemme kanssa huolissamme pohtineet sitä, millä tulemme elämään, jos kaavailut leikkaukset toteutuvat. Elinkustannusten noustessa huoli on kova. Kaiken tämän lisäksi synkkää tulevaisuuskuvaa maalaa alati nousevat opintolainojen korot. Ilman lainaakaan ei tosin pärjää.”

”Sairastan harvinaista sairautta, jonka takia syön useita lääkkeitä ja joudun käymään säännöllisesti sairaalassa muun muassa tiputuksissa ja lääkärin vastaanotolla. Eli tähän menee paljon rahaa. Tämän lisäksi olen yksinhuoltaja ja työtön. Yksi tärkeä asia on minulle ollut, että lapsi pääsee harrastamaan lajia, mistä hän pitää. Asumistuen leikkaus johtaa siihen, että lapsi joutuu lopettamaan rakkaan harrastuksensa. Eikä itsellä ole varaa ostaa tarvittavia lääkkeitä useampaan sairauteen, joita ikävä kyllä sairastan. Eikä ole varaa käydä lääkärissä kontrollissa. Ehkä on parempi lopettaa oma elämä.”

”Asun puolisoni kanssa yksiosassa ARA-kohteessa, tämän halvempaa ei helposti Helsingistä löydy. Olen asunut Helsingissä koko aikuisikäni, ja olisi epäinhimillistä pakon edessä muuttaa koko elämä muualle. Sekä minä että puolisoni olemme alanvaihtajia, hän on hakenut kouluun ja minä työvoimakoulutuksiin. Tavoittelemme uraa ei voi rakentaa pikkupaikkakunnalla, ja verkostomme ovat Helsingissä. Asumistuen leikkaus ajaisi meidät pitkittyneeseen työttömyyteen.”

”Itse joutuisin etsimään uutta, halvempaa yksiotä, mikä on mahdotonta, koska halvempia yksioita ei paikkakunnalta löydy. Monisairaana olen täysin tukien varassa, ja jos asumistuesta leikataan, ei minulla ole varaa lääkkeisiin ja ruokaan.”

”Opiskelen, ja opiskelut vievät pääosan ajastani. Teen keikkatyötä tarjoilijana. Nyt saan opintotukea ja asumistukea, jotka yhteensä riittävät juuri ja juuri vuokraani. Työstäni saamani vähäinen palkka jää muihin menoihin: sähkölaskuihin, puhelinmaksuihin, kotivakuutukseen ja ruokaan. Asumistukea leikkaamalla joudun stressaamaan enemmän rahasta, ja stressi vaikuttaa jaksamiseeni. Asumistuen leikkaaminen vaikuttaa suoraan siihen, onko minun edes järkeä opiskella tulevaisuuden sosiaalialan ammattilaiseksi, joista on kova pula.” — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

18.26 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme hallituksen historiallisen suurta perusturvaan kohdistuvaa leikkauspakettia, ja tänään käsittelemme tätä asumistuen leikkausta. Mielestäni on hyvä, että vasemmistoliiton edustajat ovat tuoneet ihmisten ääntä myös päätöksentekoon, koska täytyy muistaa, että tässä salissa tehtävillä päätöksillä on suora vaikutus ihmisten arkeen ja toimeentuloon.

Ne vaikutusarviot, jotka me ollaan saatu tämän lainsäädännön valmisteluprosessissa, kuten on täällä tuotu moneen kertaan selville, ovat olleet puutteellisia, ja niistä on puuttunut monia asioita. Oikeastaan nyt voidaan todeta, että ne ovat myös vanhentuneita. Kuten edustaja Kiurukin toi esille, THL on juuri viikko sitten julkaissut uutta vaikutusarviointia näitten esitysten vaikutuksista. Me olemme arvioineet valiokunnassa, että näiden johdosta toimeentulotuen saajien määrä nousee 65 000:lla, mutta nyt THL:n uusin arvio on, että 100 000 suomalaista tippuu toimeentulotuelle. Siis 100 000 suomalaista enemmän toimeentulotuelle. Onhan tämä uskomatonta.

Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme tätä... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt sen pitäisi olla päällä.

...asumistuen leikkausta. Tässä tosiaan asumistukeen vaikuttavien tulojen vaikutusta kirstutetaan 70 prosenttiin, ansiotulovähennyksestä luovutaan, Helsinki siirretään alempaan tukiryhmään, lisäksi yleinen asumistuki omistusasuntoihin lakkautetaan. Esityksellä ei arvioida olevan työllisyysvaikutuksia eikä vaikutuksia vuokratasoon. Sen sijaan esityksen arvioidaan lisäävän toimeentulotuen saajien määrää 15 000:lla — huomioiden, että nämä ovat uusimpien tilastojen mukaan täysin alakantissa — ja esitys vaikuttaa 167 000 lapseen, joista noin 107 000 on yksinhuoltajatalouksissa.

Yleistä asumistukea saa noin 380 000 ruokakuntaa, joista lähes 75 prosenttia on yksin asuvia ja 15 prosenttia yksinhuoltajaperheitä. Keskimäärin nämä muutokset vaikuttavat enemmän naisiin kuin miehiin, tämä todettiin valiokunnassa, ja hyvin pitkälti myös työssä käyviin, koska meillä on paljon tilanteita, että vaikka tekee töitä, niin pienipalkkaisilla töillä joudutaan turvautumaan myös niin työttömyysturvan puoleen kuin asumistukeen. Tällä tavalla erityisesti osa-aikatyöntekijöiden asema heikentyy ja siirrytään kohti toimeentulotuen kannustinloukkua. Ja myös ne suurimmat euromääräiset leikkaukset kohdistuvat näihin pienituloisiin työssä käyviin.

Valiokunta kuuli myös paljon köyhyyden ja huono-osaisuuden lisääntymisestä ja vaikutuksista lapsiperheköyhyyteen. Tästä kannetaan suurta huolta tämän leikkauksen johdosta.

Valiokunnassa käsiteltiin aika pitkälti myös vaikeutta löytää kohtuuhintaista asumista. Tiedetään myös hallituksen päätökset liittyen ARA-asuntoihin ja muuhun kohtuuhintaiseen asumiseen, ja kuten täällä tässä Oikotie-keskustelussa kävi ilmiselväksi, näitä kohtuuhintaisia asuntoja on erittäin haasteellista löytää.

Kuten sanoin jo, tällä esityksellä ei ole työllisyysvaikutuksia, ja se on ehkä vielä hyvä täällä todeta, eli tämä on suora leikkaus pienituloisilta ihmisiltä. Täytyy muistaa, että myöskään asumistuen saajien määrä ei ole viime vuosina kasvanut vaan se on pysynyt hyvin nykyisellä tasolla. Usein ehkä julkisuudestakin saa sellaisen kuvan, että nämä menot ovat kasvaneet hirveästi viime vuosina, mutta tämä ei pidä paikkansa.

Sitten asumistuen lakkauttaminen kokonaan omistusasujilta on myös keskeinen muutos tässä. Me kuulumme valiokunnassa useinkin asiantuntijan suulla, että nämä tilanteet saatavat muodostua hyvinkin kohtuuttomiksi näille ihmisille. Siellä on maakunnissa vanhempia omakotitaloja, asuinhuoneistoja, kauppa ei käy, ja tämän johdosta, kun tulot eivät riitä, pitäisi myydä. Tämähän johtaa siihen, että sitten pitäisi muuttaa vuokralle halvempaan asuntoon, jos löytyy, ja hakea sieltä asumistukea eikä siihen kotiin, joka on hänellä ollut. Tämä tulee aiheuttamaan erityisesti maakunnissa isoja hankaluuksia yksittäisten ihmisten kohdalla. Myös perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että omistusasunto voi olla edullisin asumisvaihtoehto myös yhteiskunnan näkökulmasta ja omistusasujat voivat olla yhtä köyhiä kuin vuokralla asuvat, ja myös tämä on hyvä huomioida.

Näitä vaikutuksia on täällä arvioitu laajasti ja varmaan keskustelun kuluessa vielä tuodaan, mutta kuten on moneen kertaan tuotu, niin nämä kohdistuvat alimpiin tuloluokkiin ja ovat hyvin merkittäviä leikkauksia, lähihistoriamme suurimmat leikkaukset. Nämä kaikki leikkaukset vaikuttavat hyvin pitkälti samoihin ihmisiin, ja tulee myös kohtuuttomia tilanteita.

Sinällään olemme myös harmissamme siitä, että valiokunta ei arvioinut sitä, mikä se ”kohtuuton” on. Mikä se kohtuullisuuden raja on, paljonko voidaan leikata? 10,2 prosenttia voidaan leikata indekseistä. Mikä on kohtuullista, kun leikataan asumistuesta, työttö-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

myysturvasta, näistä muista? Tähän olisin toivonut saavani hallitukselta vastauksen. Kun täällä on muutama hallituksen puolueen edustaja paikalla, niin toivoisin, että vastaisitte: kuinka paljon yksittäiseltä pienituloiselta voidaan leikata? [Krista Kiuru: Mutta ei yhtään puheenvuoropyyntöä!] — Se on valitettavaa.

Jos miettii tätä tämän hetken tilannetta, niin hinnat nousevat, työttömyyttä on, uutiset huutavat yt:itä ja lomautuksia. Tässä tilanteessa, kun ihmiset joutuvat myös talouden epävarmuuden takia työttömiksi tai tapahtuu erilaisia asioita, jotka muuttavat normaalia arkea, meillä tarvitsisi olla semmoinen yhteiskunta, että meillä on turvaverkot kasassa ja me kannatellaan ihmisiä myös tämän yli ja annetaan toivoa paremmasta tulevaisuudesta jokaiselle. Tässä esityksessähän ja näissä THL:nkin tuloksissa hyvin todetaan, että tämä on nyt ihan suunnanmuutos pohjoismaiseen hyvinvointivaltioon. Nämä puheenvuorot, mitä perussuomalaisetkin ovat käyttäneet, heistä, veronmaksajista ja sitten näistä köyhistä ihmisistä, jotka elelevät meidän tuilla — tämmöistä vastakkainasettelua suomalaisia pienituloisia kohtaan en toivoisi kuulevani erityisesti tässä salissa.

Näin ollen, arvoisa puhemies, esitänkin, että tämä lakiehdotus hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

18.35 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Hallitus on tekemässä historiallisen pahan virheen romuttamalla asumistuen, joka on ollut hyvin kohdistuva ja myös työn tekemisen kannusteiden kannalta yksi toimivimmista etuusmuodoista. Sen lisäksi, että tämä leikkaus aiheuttaa valtavasti inhimillistä kärsimystä ja ylisukupolvisia sosiaalisia ongelmia, tulee se myös pahentamaan työvoimapulaa etenkin pääkaupunkiseudulla, kuten monet asiantuntijat ovat tuoneet esille. Tämä on paitsi sosiaalipoliittisesti kestämaton myös talouspoliittisesti järjetön päätös.

Ilmettelen, miten hallituspuolueissa edelleen kehdataan puhua kannustinloukkujen purkamisesta, kun hallituksen oma esitys tässä tapauksessa paljastaa, että tämä esitys monissa tapauksissa heikentää työn tekemisen kannusteita. Miten te kehtaatte sanoa, että työn tekemisen pitää aina olla kannattavaa, kun samalla suoraan heikennätte työn kannattavuutta tällä lakiesityksellä?

Haluan nostaa esiin vielä yhden, edustaja Furuholmin aiemmin lukeman tarinan, joka mielestäni havainnollistaa täydellisesti tätä hallituksen politiikan taloudellista järjettömyyttä ja epäinhimillisyyttä:

”Olen osatyökyvytön ja teen osa-aikatyötä. Osatyökyvyttömyyseläkehakemukseni hylättiin, joten saan soviteltua työmarkkinatukea. Asumistuen leikkaukset yhdistettynä työttömyysturvan suojaosan poistoon heikentävät merkittävästi asemaani yhteiskunnassa. Eri-tyisen haitalliseksi katson asumistuen ansiotulovähennyksen poiston.

En ole tarvinnut toimeentulotukea noin kolmeen vuoteen, sillä asumistuen ansiotulovähennyksen ja työmarkkinatuen suojaosan ansiosta pystyn parantamaan taloudellista tilannettani työskentelemällä osa-aikaisesti. Minulla on oikeus myös täyteen vuosilomaan, loma-ajan palkkaan ja lomarahaan. Elämässäni on vakautta ja turvaa, ja kykenen sovittamaan menoni pieniin tuloihini. Jos hallituksen ajamat leikkaukset toteutuvat, putoan toimeentulotuella. Tuloni lukitaan toimeentulotuen perusosan tasolle, ja jatkossa voin tienata vain 150 euroa kuukaudessa. Yli menevä osuus leikataan suoraan toimeentulotuesta, eli työnteolla ei enää pysty vaikuttamaan tuloihinsa.

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

Tuloni vaihtelevat jonkin verran, joten jatkossa joudun kohtuuttomiin selvitystilanteisiin ja toimeentulotuen takaisinperintäkierteeseen, jos tienaan jossakin kuussa enemmän. Lisäksi menetän loma-ajan palkkani ja lomarahani, koska ne voidaan vyöryttää tuloksi usealle eri kuukaudelle, eikä minulla näin ollen olisi oikeasti varaa olla lomalla. Toimeentulotuki on joustamaton ja työnteosta rankaiseva etuus, joten saatan joutua jopa irtisanoutumaan ja hyväksymään sen, ettei osatyökykyiselle ole tässä yhteiskunnassa muuta paikkaa kuin olla kotona erilaisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja leikkausten kohteena. Osatyökykyisenä en voi myöskään mennä kokoaikatyöhön, vaan tulen aina tarvitsemaan sosiaaliturvaa työntekoni tueksi riippumatta siitä, tunnistaako työeläkelaitos osatyökyvyttömyyteni vai ei.

Asumistuki on ollut helposti ennakoitava etuus, ja riittää, että se on tarkistettu vuosittain. Asumistuen leikkaukset vaikuttavat myös työnantajaani. Työskentelen henkilökohdaisena avustajana. Jos asumistuen leikkaukset tekevät osa-aikatyön tekemisestä kannattamatonta, niin työnantajani tulee olemaan vaikea saada itselleen välttämätöntä apua, kun soviteltua työttömyysetuutta saavat, opiskelijat, useaa eri osa-aikatyötä tekevät ja monet muut ryhmät pakenevat alalta.”

Arvoisa puhemies! Kyllä minä ihmettelen sitä, että tässä salissa on näin vähän hallituspuolueiden edustajia paikan päällä. Jos oikein katsoin tätä puheenvuorolistaa, niin siellä oli yksi pyyntö hallituspuolueen edustajalta. Kun me käsiteltiin toimeentulotukea äsken, ei tainnut olla ainuttakaan puheenvuoroa hallituspuolueiden edustajilta. Kyllä minä ajattelen, että olisi hallituksen velvollisuus ja vastuu myöskin olla täällä vastaamassa näihin epäkohtiin, mitä tässä nostetaan esille, näihin ihmisten huoliin ja tähän ihmisten hätään, mitä te olette näillä leikkauksilla luomassa esimerkiksi kaikille niille henkilöille, joilla ei ole mahdollisuutta ottaa vastaan tai tehdä kokopäiväistä työtä. [Krista Kiuru: Eikä ole hallitusaitiossakaan ketään ollut koko aikana!]

Eli kun asumistuen leikkauksen äärimmäisen haitalliset seuraukset tulevat aikoinaan ilmi ja te joudutte tunnustamaan tehdyn virheen, niin älkää sanoko, että ette te tiedneet. Te tiesitte, että tämä esitys vie satoja euroja kuukaudessa monien pienituloisten lapsiperheiden toimeentulosta. Te tiesitte, että tämä esitys voi ajaa ihmisiä pois kodeistaan ja muutenkin kohtuuttomiin tilanteisiin. Te tiesitte, että työn tekemisen kannusteet heikkenevät, kun valtava määrä työntekijöitä menettää kokonaan asumistukensa ja tippuu toimeentulotuen varaan, ja te tiesitte, että työvoiman saatavuusongelmat kasvukeskuksissa pahentuvat.

Mitään taloudellista pakkoa ei tällekin esitykselle ole. Jos te lukisitte valtiovarainministeriön tulo- ja menokartoituksesta myös sen tulopuolen, löytäisitte lukuisia vaihtoehtoja talouden sopeuttamiseksi kestävämmällä tavalla. Jos te esimerkiksi suostuisitte vihdoinkin korjaamaan osinkoverotuksen porsaanreiät, niin julkinen talous vahvistuisi selvästi enemmän kuin mitä tällä esityksellä tavoitellaan.

Arvoisa puhemies! Tästä syystä kannatan edustaja Nurmisen tekemää hylkäysehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

18.41 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Toistan edustaja Honkasalon viestin siitä, että emme me tosiaan täällä huvin vuoksi jarruttele tätä keskustelua, vaan koemme kylä, että niiden ääni on nyt tuotava esiin tässä vaiheessa, joihin nämä tulevat leikkaukset eniten osuvat ja jotka jo tässä tilanteessa eniten kärsivät.

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

Arvoisa puhemies! Aloitan sitaattien lukemisen:

”Olen kahden lapsen yksinhuoltajaäiti ja teen keikkatyötä pienellä palkalla. Asumme nyt jo ahtaasti korkean vuokran takia. Joutuisimme muuttamaan vielä pienempään asuntoon ja tinkimään ruoasta entistä enemmän, jopa vähentämään aterioita. Jatkuva rahan riittävyydestä stressaaminen vaikuttaa kodin ilmapiiriin ja heijastuu lapsiin. Hinnannousut ovat jo nyt vaikuttaneet elämiseen, saatikka jos vielä leikataan. Toimeentulotuen hakeminen on mielestäni nöyryyttävää ja voimia vievää muutenkin raskaan elämäntilanteen vuoksi. Jos asumistuesta ja työmarkkinatuesta vielä leikataan, en tiedä, kuinka selviämme. Suomi on kallis maa ja palkat aivan liian pienet matalapalkka-aloilla, varsinkin kun on vain yksi aikuinen tienaaamassa. Hyvinvointivaltiota on turha puhua, jos vähävaraisilta leikataan lisää muutenkin vaikeassa tilanteessa.”

”Olen kuntouttavassa työtoiminnassa käyvä ja vuokralla asuva henkilö, jonka toimeentulo riittää juuri ja juuri elämiseen. Nyt vielä aletaan vähentämään meiltä vähävaraisilta tukia, jotta isotuloiset saisivat vieläkin enemmän palkkaa kuukaudessa. Eikö voitaisi tehdä samanlaisia leikkauksia muillekin eikä ainoastaan vain meille, jotka joudumme vähäisistäkin varoista pitämään niin sanotusti kynsin ja hampain kiinni sekä tarkoin miettimään, miten pärjää loppukuukauden kaikkien maksettujen laskujen jälkeen siihen saakka, kun seuraavan kerran rahaa tulee tilille?

Vähävaraisia alistetaan koko ajan alemmaksi, kun taas varakkaat syövät juhla-aterioita ja ostelevat uusia vaatteita. Suomenhan pitäisi olla hyvinvointivaltio, muttei siltä enää vaikuta, jos aletaan tekemään lisää leikkauksia pelkästään vähävaraisiin kohdistuen.”

”Olen sairauseläkkeellä oleva henkilö, joka asuu vuokralla. Suomiko hyvinvointivaltio? Ei oikein siltä vaikuta, jos aletaan vähävaraisilta tekemään leikkauksia asumistuesta. Tällä hetkelläkin joutuu tarkoin miettimään, miten pystyy elämään kuukauden vuokran, lääkekustannusten ynnä muiden laskujen jälkeen, kun ruuan hintakin on noussut. Kyseiset leikkaukset ovat ihan mahdottomia. Tämä on vähävaraisten valtavaa alistamista, kun joutuvat elämään entistäkin vähemmällä, jotta rikkaat saisivat enemmän palkkaa kuukaudessa. Kyseisillä leikkauksilla ei paranneta valtionvelkaa vaan päinvastoin.”

”Poikani opiskelee farmakologiaa. Lisäksi hän käy kaupan kassalla töissä säännöllisesti. Minä olen itse vähävarainen, joten en pysty auttamaan lainkaan taloudellisesti. Hän on joutunut nostamaan täydet opintolainat pärjätäkseen. Hän todellakin tarvitsee asumistuksensa. Opiskelu ja työnteke samaan aikaan stressaavat ihan tarpeeksi. Hallitus ei todellakaan ole kartalla tämän ’säästön’ vaikutuksista.”

”Olen opiskelija. Jos suunnitellut leikkaukset toteutuisivat, asumistukeeni määrä laskisi melkein 45 euroa kuukaudessa. Antaakseni jotain perspektiiviä, mitä tuo määrä rahaa merkitsee minun taloudessani kuukausitasolla: 45 euroa vastaa reilua 15:tä opiskelijalounasta tai noin viikon ruokaostoksia. Asun jo valmiiksi niin edullisesti kuin opiskelija voi Rovaniemellä asua. Asun siis soluasunnossa, nyt asumistuen jälkeen minulta jää vuokrasta maksettavaa 70 euroa, ylijäävän osan maksan opintotuesta, jonka suuruus on 279 euroa 38 senttiä. Opiskelijana en voi valita asua yhtään tätä edullisemmin, koska se tarkoittaisi muuttamista opiskelukaupungin ulkopuolelle, mikä taas nostaisi matkojen kuluja. Joudun jo nyt nostamaan lainaa kustantaakseni elämisen, en haluaisi nostaa näin paljon lainaa, etenkin näillä koroilla.”

”Olen pitkäaikaissairas perinnöllistä sairautta sairastava yliopisto-opiskelija. Joudun olemaan pitkiäkin pätkiä sairaalomalla aina ajoittain. Tilanteeni on siis jo entuudestaan hyvin haastava, sillä sairaalomilla en ole oikeutettu opintotukeen tai opintolainaan, ja muu-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

tenkin tuntuu riskiltä opiskella pelkän opintolainan turvin, kun en tiedä sairauteni kulusta ja maksuvoimastani tulevaisuudessa.

Asumistuen leikkaukset eivät millään tapaa auta ahdinkoani. Edes minun terveillä ajanjaksoillani en ole niin terve, että voimavarani riittäisivät opiskelun lisäksi tekemään töitä jatkuvasti opintojen ohella. Koen olevani syrjäytymisvaarassa ja pelkään näiden muutosten aiheuttavan niin suurta ahdinkoa, että ne syventävät masennustani. Jos leikkaukset vielä kaiken päälle toteutuvat, pelkään lopulta kokevani olevani täysin turha ja pettymys koko yhteiskunnalle, sellainen, josta yhteiskunta ei edes halua huolehtia.

Nyt jo rahaa on sen verran vähän, kun ottaa huomioon lääkekulut, lääkärikulut, asumiskulut, opiskeluun liittyvät kustannukset, ettei minulla sairaana ihmisenä ole varaa edes tehdä ystäväni kanssa sellaisia asioita, jotka sairauteni sallisi, kuten käydä pikaisesti kahvilla. Suoraan sanottuna minua pelottaa, miten minulle käy.”

”Opiskelijana, joka ei kykene käymään töissä, tämä leikkaus olisi kaamea. En pystyisi enää ruokkimaan itseäni tai pitämään huolta jo murenevasta terveydestäni käymällä salilla. Tämänhetkinen asumistukea on jo hyvin pieni ja rajallinen, joten sen kutistuminen murskasi minut.

Mielenterveyteni ja fyysinen kuntoni ei kestäisi koulua ja töitä samaan aikaan. Perheeni on jo itsessään tarpeeksi köyhä, joten rahan lainaaminen ei tulisi kuulonkaan. Onko minulla silloin muuta vaihtoehtoa, kuin kärsiä tässä niin sanotussa hyvinvointivaltiossa?”

”Asumistuen leikkaukset tulevat vaikuttamaan kuukausituloihini paljon. Asumistuen leikkausten takia pitää karsia ainakin lääkkeiden ostoa, lopettaa Turussa Kimmoke-rannekkeen ostoa, ja ruokaostosten takia pitää olla todella tarkka, mitä voi ostaa ruuan kalliiden hintojen ja hinnannousujen takia.”

Arvoisa puhemies, me jatkamme tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

18.48 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevat asumistukileikkaukset tulevat tekemään kovaa jälkeä pienituloisille suomalaisille ja laajemmin yhteiskunnallemme. Yksistään tämä leikkaus vie kymmeniä, jopa satoja euroja monilta tukea saavilta kotitalouksilta, ja monille tulevat päälle vielä muut sosiaaliturvaleikkaukset. Tämä kokonaisuus murentaa hyvinvointivaltiota ja muuttaa yhteiskuntaamme.

Kuten todettua jo aiemmin, asumistuen leikkaus ei lisää työllisyyttä eikä se alenna vuokria. On huomattava, että moni leikkausten kohteena oleva on jo töissä mutta ei tule yksistään palkallaan toimeen.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys kyllä lisää köyhyyttä, eriarvoisuutta, eriytymistä, osattomuutta ja taloudellista ahdinkoa. Hallituksen edustajien on kuultava ja ymmärrettävä, millaiset vaikutukset tällä esityksellä ja näillä leikkauksilla on suomalaisille, ennen kuin painatte vihreää nappia. Siksi minäkin jatkan ihmisten tarinoiden lukemista.

”Olen kahden pienen lapsen yksinhuoltaja. Vanhempi lapseni on jo päivähoitossa. Nuorempaa hoidan vielä kotona. Hoitovapaan ajalle olen tarvinnut, hakenut ja saanut yleistä asumistukea ja lisäksi toimeentulotukea. Jos nyt asumistuki kohdaltani loppuu, kasvaa saamani toimeentulotuen määrä. Eli ei asumistuen leikkaus esimerkiksi minun tapauksessani lisää työntekeä eikä tuo säästöjä. En yksinkertaisesti halua viedä näin pientä lasta vielä hoitoon, ja minulla on oikeus hoitovapaaseen. Toisaalta lähipäiväkotimme, jossa esikoiseni on, on niin täynnä, että sieltä on suoraan sanottu, että elokuussa vain osa hakijoista saa pai-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

kan. En myöskään aio muuttaa kodistamme pois vuokra-asuntoon, jossa asumiskustannukset alueellamme olisivat vähintäänkin samat kuin omistusasunnossa. Enkä tietenkään muuta vieraalle alueelle, vaihda vanhemman lapsen päiväkotia ja erota perhettämme tässä lähellä olevasta verkostostamme. Joudun siis todellakin turvautumaan aiempaa enemmissä määrin toimeentulotukeen.”

”Asumistuen leikkaus aiheuttaa inhimillisen kärsimyksen lisäksi kustannuksia valtiolle lisääntyneinä toimeentulotukina, terveystukina ja työpoissaoloina. Minua ei huolestuta vain lähitulevaisuus vaan se, miten tämä kurjistuminen vaikuttaa pienituloisten perheiden lasten tulevaisuuteen. Uskon, että yhteiskunnan eriarvoistuminen ja tuloerojen kasvu tekee yhteiskunnastamme turvattoman myös meille paremmin tienaaville sekä meidän lapsillemme. Luulisi, että erityisesti kokoomuksessa laskettaisiin tarkoin, kuinka nämä leikkaukset vaikuttavat yhteiskunnan tuleviin menoihin.”

”Olen 48-vuotias pitkäaikaissairas, joka vuorottelee työmarkkinatuella ja sairauspäivärahalla, koska työkyvyttömyyseläkettä ei myönnetä, vaikka työkykyä ei ole. Ennen sairastumista oli vain pätkätöitä, joten eläke tulee olemaan aikanaan takuueläke. Tuloni ovat työmarkkinatuki tai minimisairauspäiväraha plus asumistuki. Yhteensä noin 800 euroa kuukaudessa riippuen, onko sairauspäiväraha vai ei. Minulla jäisi vain työmarkkinatuki/minimisairauspäiväraha, millä ei todellakaan makseta edes asumista, ruokaa ja muita pakollisia laskuja. Toimeentulotukea saan tiettyinä kuukausina, kun sairauskulut/sähkölaskut yms. on maksettava. Näköpiirissä ei ole mahdollisuutta korottaa tulojani mitenkään muuten paitsi lottovoitolla. Jos menetän asumistuen, pystyn maksamaan yhtiövastikkeen ja vain osan ruokakuluista kuukaudessa. Jollen saa toimeentulotukea tarpeeksi, joudun myymään kotini, tai Kela / kaupungin sosiaalitoimi luultavasti pakottaa myymään kotini, joka on ollut ainoa vakaa asia aikuiselämässäni — ei ole tarvinnut pelätä asunnottomaksi joutumista, vaikka välillä onkin ollut valittava ruoan ja lääkkeiden välillä. Vuokra-asunnon, jonka vuokra olisi Kelan mukaan kohtuullinen, löytäminen olisi luultavasti mahdotonta ja luottotiedottomana varmasti hankalaa tai mahdotonta. Joutuisin syömään asunnon myynnistä saadut tulot muutamassa vuodessa, ja joutuisin silti joka tapauksessa hakemaan asumistukea heti välittömästi vuokra-asuntoon. Kaikin puolin on minusta järjetöntä poistaa omistusasujilta asumistuki.”

”Asumistuen leikkaus vaikuttaisi niin, että rahaa perustarpeisiin, kuten ruokaan, olisi vähemmän. Opiskelijana toimeentuloni on pitkälti tukien varassa, ja asumistuen väheneminen heikentäisi huomattavasti toimeentuloani ja elämänlaatuani sekä aiheuttaisi taloudellista ahdinkoa.”

”Olen mielenterveyshaasteista ja uupumuksesta kuntoutuva. Olen vihdoinkin alkanut päästä näistä haasteista ylitse. Energiani on hieman lisääntynyt, ja opettelen myös lisäämään elämäni asioita ja harrastuksia, jotka tuovat iloa ja kohottavat elämänlaatuani. En kuitenkaan ole vielä niin pitkällä, että uskaltaisin ajatella kokoaikatoihin paluuta, vaan uuden romahduksen riski on vielä suuri, kun olen juuri ja juuri selättänyt pahimmat ajat. Nämä asumistuen leikkaukset ja muut tukien leikkaukset ovat pelottavia — jo ennestään on stressiä rahojen riittämisestä, saati sitten kun tukia vielä pienennetään. Elinkustannukset eivät ole kuitenkaan mihinkään pienenevässä, päinvastoin. Miten sitä pitäisi pystyä pärjäämään, kun nyt se on jo nippa nappa? Hallituksen leikkaukset pelottavat todella paljon. En haluaisi mielenterveyteni romahtavan jälleen, haluaisin, että elämäni tuntuisi jatkossakin elämissen arvoiselta, mutta nyt se ei ole lainkaan taattua.”

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

”Olen pienituloinen kulttuurin ja kasvatuksen alan korkeakouluopiskelija. Teen säännöllisesti alan freelancertöitä, joista ei kerry tarpeeksi tuloja elämiseen riittämiseen edes opintotuen kanssa. Olen jo nostanut opintolainat oman riskirajani mukaan. Mikäli asumistuet leikataan, minun on muutettava kauemmas yliopistokampukseltani, joka on Helsingin keskustassa, mikä pakottaa minut ostamaan kalliin HSL-lipun, johon minulla ei ole varaa. Lisäksi asun jo nyt yhden kämppiksen kanssa kaksiossa, jossa ei ole muita yhteisiä tiloja kuin pieni keittiö ja vessa. Joutunen muuttamaan vielä useamman kämppiksen kanssa yhteen, vaikka en haluaisi. Lisäksi en voisi edes harkita seurustelukumppanini kanssa yhteen muuttoja, sillä tulisimme menettämään molemmat pienenkin asumistuen, sillä toinen meistä käy opintojen ohella säännöllisesti töissä. Kumppani ei kuitenkaan elätä minua, miksipä muutenkaan, mutta ei varsinkaan niin pienillä tuloilla.”

”Olen tällä hetkellä vanhempainvapailla ja puoliso työttömänä. Tammikuun lopussa jään vielä opintovapaille, jotta saisi venytettyä lapsen hoitoon menoa elokuulle. Koska korot nousivat ja myös yhtiövastike nousi, nousivat asumiskustannukset niin suuriksi, että saamme tähän elämäntilanteeseen asumistukea 139 euroa, joka todellakin helpottaa elämää, kun ei menojen jälkeen paljoa jää käteen. Jos suunnitelma siitä, että omistusasuntoon ei saa enää asumistukea, toteutuu, niin vähenee sekin vähä. Toki sitten yhdistettynä muihin suunniteltuihin leikkauksiin keväällä tipumme luultavasti toimeentulotuella. Asuntoa ei tässä tilanteessa lähdetä myymään, että voitaisiin muuttaa vuokralle ja saada tuet, eli haamme toimeentulotukea. Minulla on työpaikka odottamassa, toki en tiedä, miten edes palkka tulee riittämään kaikkeen, kun miehen työttömyysturva pienenee.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä. Edustaja Koskela on poissa. Edustaja Kivelä, olkaa hyvä. Edustaja Kivelä on poissa. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

18.56 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Kun täällä on nyt viime päivinä käsitelty näitä massiivisia sosiaaliturvaleikkauksia, on vahvistunut käsitys siitä, että hallituspuolueiden riveissä on paljon edustajia, jotka eivät millään tavalla jaa todellisuutta niiden ihmisten kanssa, joihin nämä leikkaukset kohdistuvat, ja kun seuraa tätä osanottoa hallituspuolueitten riveistä näihin keskusteluihin, vaikuttaa valitettavasti siltä, ettei heitä juuri kiinnostakaan. Kuitenkin niille ihmisille, joiden tarinoita me täällä olemme lukeneet, tämä on ollut todella tärkeää. Olemme saaneet valtavasti hyvää palautetta siitä ja ihmiset kokevat merkitykselliseksi sen, että heidän äänensä tulee kuuluviin täällä, missä heidän arkeen niin vahvasti vaikuttavia päätöksiä tehdään. Näin ollen jatkan näiden sitaattien lukemista.

”Olen täyttä työpäivää tekevä kolmen nuoren äiti, kaksi lapsista asuu kanssani. Taloudessa yhdet pienet myyjän tulot, ja kaikki menot kasvaneet viime vuosina. Tällä hetkellä selviän juuri ja juuri menoista, ja toisinaan yllättävä meno pistää pakan sekaisin ja rahat eivät riitäkään, ja joudun elämään velaksi. Tämmöisiä menoja ovat esimerkiksi tyttären harastusmaksut. Asumistuen leikkaus tekisi ison loven jo nyt tiukkaan budjettiin. Ja luultavasti joutuisin vielä tukemaan opiskelevaa esikoista, jos hänenkin asumistukensa pieneni. En enää tiedä, mistä säästäisin. Autoa minulla ei ole, ja kaikki vaatteet hankin kirpparilta. Olen yrittänyt saada velkojani maksettua, mutta se on näillä kuluilla mahdotonta. Taloudellinen tilanteemme aiheuttaa jo nyt stressiä, ja käyn Kelan terapiassa, ja sekin kurittaa kukkaroa, mutta on välttämätön menoerä, jotta pysyn työkykyisenä.”

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

”Minulla on nyt juuri ja juuri varaa vuokraan, ruokaan ja välttämättömiin lääkkeisiin. Olen kuntoutustuella ja saan noin 600 euroa kuukaudessa. Halvempaa asuntoa on etsitty nyt puolitoista vuotta tuloksetta. Leikkaus aiheuttaisi sen, ettei minulla olisi varaa joko riittävään ruokaan tai kaikkiin lääkkeisiin, jotka syövät kuukausittain yli 100 euroa rahoista.

Muuttaisin Orpon suositteluun halvempaan asuntoon heti, jos sellaisia vain olisi tarjolla. Kummasti enemmän rahaa vuokranantajille ei ole laskenut vuokratasoa, vaan se on ainoastaan noussut viimeiset 8 vuotta. Jos nykyisen asunnon vuokra nyt taas nousee, joudun muuttamaan tästä pois enkä tiedä, missä sitten asun. Koska olen kuntoutuksessa ja Kelan varassa, en voi edes tehdä töitä, enkä ole lääkärin mukaan edes työkykyinen. Leikkaukset osuvat kovimmin meihin, joilla on jo valmiiksi todella vähän vaikutusvaltaa omiin tilanteisiimme. Krooniset sairauteni eivät vain katoa, vaikka Orpo kuinka patistaisi kokopäivätöihin.”

”Tulevat asumistuen leikkaukset poistavat oikeutemme asumistukeen kokonaan. Olemme nelihenkkinen lapsiperhe: äiti, isä, 3-vuotias ja 4-vuotias lapsi. Olen päätoiminen opiskelija, ja ainoa tuloni on 400 euron opintotuki. En halua nostaa kallista, kovalla korolla olevaa opintolainaa. Mieheni on pienyrittäjä ja töissä aamusta iltamyöhään. Hän maksaa minimi-YEL-maksua ja nostaa palkkaa bruttona 3 000 euroa kuukaudessa. Minun on tämän vuoksi mahdotonta työskennellä koulun ohella osa-aikaisesti. Tukiverkkoa ei ole, ja jonkun on lapset hoidettava. Minulla on opintojen kuluihin säästettyä rahaa, mikä mahdollistaa, ettei opintolainaa tarvitse välttämättä nostaa. Meillä on myös kiinnitetty rahaa säästötilille tulevaan omakotitaloomme lakisääteistä omarahoitusosuutta varten. Kun leikkaukset astuvat voimaan, yrittäjän tulot katsotaan toteutuvien tulojen mukaan ja vuosikautia säästämämme varat parempaa tulevaisuutta ja velatonta opiskelua varten otetaan tulona huomioon. Tähän lisätyinä työtulovähennyksen poisto ajaa meidät tilanteeseen, ettemme saa penniäkään asumistukea vuokra-asuntoomme. Säästöimme estävät myös toimeentulotuen nostamisen. Kovat ajat tulossa. Äänestin kokoomusta vaaleissa, mutta nyt kaduttaa. Näinkö pidetään yrittäjistä ja opiskelijaperheistä huolta? Voidaanko tätä estää?”

”Teen itse töitä teatterialalla, missä työ on ainakin minulle paljon pätkätoita, ja tuntimäärä ja palkka vaihtelevat rajusti sen mukaan, onko esimerkiksi esityksiä käynnissä. Tämän työn ohkeen on kuitenkin vaikea löytää muuta työtä, joka sopii, sillä oman alan töiden ennakkointi on haastavaa, ja seuraavan viikon tilanne saattaa muuttua edeltävänä sunnuntaina.

Olen myös maisterintutkinnon loppusuoralla, joten aikakaan ei riitä toiselle työlle. Asun Helsingissä, koska alaani ei voi Suomessa opiskella muualla, ja minulla on jo nyt halvimmalla päässä asunto, mitä markkinoilla on. Koska en saa suurimmillaan kuin noin 7 000 euroa palkkaa vuodessa, en pystyisi maksamaan vuokraa ilman asumistukea. Joudun jo nyt nostamaan osan kuukausista toimeentulotukea, jos siinä kuussa palkka on pieni tai ei ole ollut ollenkaan töitä. Jos asumistukea leikataan luvatusi, joutuisin nostamaan yhä enemmän toimeentulotukea, jotta voisin asua jo nyt suhteellisen halvassa asunnossani.”

”Vuokran hinta nousee rajusti joka vuosi. Jo nyt on vaikeuksia saada rahat riittämään normaaliin elämiseen. Harrastukset olen joutunut lopettamaan, ihmisiä ei tule enää tavattua samalla tavalla, koska ei ole varaa lähteä vaikka kahville. Kaikki ruokatarjoukset on jo nyt hyödynnettävä, ei ole varaa lähteä hakemaan sitä, mitä mieli tekee, vaikka kyse olisi esim. vain jäätelötuutista. Sähkönhinnan kallistumisen jälkeen ruokien valmistusta on joutunut jo nyt miettimään: milloin laittaa hella päälle, ettei maksa liikaa, milloin uunissa voi tehdä jämäpataa, ettei tule liian kalliiksi, ja niin edelleen. Leikkaus veisi suunnilleen tuon

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

sähkölaskun verran kuukausituloista, jolloin se on pois niistä lopuista rahoista, jotka jo nyt ovat erittäin tiukassa. Tilanne suoraan sanottuna pelottaa. Ei ole rikkaita sukulaisia auttamassa, ei keinoja saada lisätuloja. Kamala tilanne, ja näköjään pahenee vain.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

19.03 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä jatkuu salissa näiden historiallisten sosiaaliturvaetuuksien leikkausten käsittely. Olemme useamman tunnin ajan puhuneet näistä täällä salissa, ja nämä todella koskettavat todella monen suomalaisen perheen arkea. Minulta kysyttiin, miksi me vasemmistoliiton edustajat luemme täällä näitä ihmisten tarinoita, että ei niitä kestä kuunnella. Minä ajattelen, että vähintään on se, että me kuunnellaan täällä näitä tarinoita, koska minä uskon, että nämä leikkaukset, joita nyt täällä salissa ollaan tekemässä, eivät kosketa kenenkään meidän arkea, mutta sen sijaan nämä koskettavat todella monen suomalaisen arkea. Ja siksi, arvoisa puhemies, jatkan näiden si-
taattien lukemista.

”Olen töissä Helsingissä opettajana, kahden ala-asteikäisen lähivanhempi. Asumme vuokralla kolmiossa. Todennäköisesti ei ole varaa lapsilla ja mulla enää harrastuksiin ja pitää kiristää lisää ruoan ostamisesta ynnä muusta sellaisesta, vakuutuksista minimiin. Ei ole siis varaa olla opena Helsingissä, vaan pitäisi miettiä joku muu toimeentulo. Mahdollisesti myös pienempi asunto, koska nyt jo asumme alueen halvimmassa kolmiossa. Epävarma olen siis tulevasta toimeentulosta ja mahdollisuudesta asua ystävien ja muun tukiverkoston lähellä.”

”Sain tänään päätöksen asumistuesta, kun elokuussa putosin ansiopäivärahalta työmarkkinatuella. Tuo 143 euroa 50 senttiä kuukaudessa on nyt iso raha näin asuntovelalliselle. Tämän päivän päätös pelasti lähikuukaudet.”

”Nyt jo on tiukkaa, ja asumistuen leikkaus lisäisi taloudellista ahdinkoani, sillä työn saaminen ei ole helppoa.”

”Perheemme menettää asumistuen. Opiskelen tutkintoani loppuun ja teen keikkatöitä, puolisoni on vuorotyössä matalapalkka-alalla, jossa niin sanottua täyttä työviikkoa ei ole tarjolla, ja saa asumistuen lisäksi muun muassa soviteltua työttömyysturvaa lapsikorotuksella. Meillä on lapsi. Meillä on haaveena omistusasunto valmistuttuani, ja asp-säästöissä on reilu kymppitonni, joten emme ilmeisesti saa enää lainkaan asumistukea. Tilanteemme on siis ihan ok edelleen, kun säästöjä on, mutta kun useat tuet pienenevät, täytyy ehkä jopa purkaa koko asp-tili ja alkaa käyttää säästöjä elämiseen.”

”Menetän kotini eli pienen omistusasunnon sairauden, työttömyyden ja asumistukiudistuksen takia — koska omistusasuntoon ei saa jatkossa tukea — ja joudun etsimään vuokra-asuntoa, jossa vuokra on todennäköisesti suurempi kuin omistamani yksion pieni yhtiövastike.”

”Joudun muuttamaan, vaikka en haluaisi. Seitsemässä vuodessa asunnosta on tullut kotini, naapureista ystäviä ja alueesta kotiseutuni. Asumistuen leikkaus pakottaa minut kuitenkin tähän ratkaisuun.”

”Olen kahden lapsen keskituloinen lähivanhempi ja talouden ainoa aikuinen. Asumme pääkaupunkiseudulla kaksiossa, jonka vuokra on noin 850 euroa kuukaudessa. Eli elämme ahtaasti.”

”Olen korkeasti koulutettu ja teini-ikästä saakka tehnyt töitä. Tälläkin hetkellä olen kokopäivätyössä naisvaltaisella alalla julkisella sektorilla. Saan asumistukea vuodesta riippuen

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

110—160 euroa kuukaudessa. Toisella lapsellani on erikoissairaanhoidon kontakti ja kaksi perussairautta. Kuitenkin molemmat sairaudet ovat sellaisia, joiden hoitoa ei Kelasta enimmäiskorvata, vaan lääkekattoon saakka lääkkeet maksavat 400 euroa kuukaudessa. Jos en hoida lastani asianmukaisilla lääkkeillä, niin sillä on kauaskantoiset seuraukset aikuisuuteen saakka. Ja se taas vaikuttaa lapsen kykyyn toimia tulevaisuudessa veronmaksajana. Pelkkä pallo äitiyspakkauksessa ei perheitä pelasta! Jokainen euro tulee tarpeeseen, jotta saan lapsille ostettua välttämättömät asiat. Kaikki kallistuu, joten on aika kohtuutonta, jos nyt tuista leikataan. Pitäisikö meidän muuttaa seuraavaksi yksiöön ja sen jälkeen kadulle?”

”Jos ei löydy isompipalkkaista työtä tai tule lottovoittoa, niin ei ole pääkaupunkiseudulla varaa enää asua. Eikä välttämättä muuallakaan. Olen yksinasuva, pienituloinen ihminen.”

”Asumistuesta lähtee ainakin viikon ruokaraha. En voi oikein muuttaakaan halvemmille alueille, mikäli mielin, että joskus voisin työllistyä. Yksinhuoltajana en voisi, enkä halua että työpäiväni venyisi vähintään kymmentuntiseksi työmatkoineen. Olen nimittäin toimimassa totaalaisesta uupumuksesta, ja juuri päättyi vajaan vuoden sairausloma. Hirvittää todella, kuinka selvittää seuraavat neljä vuotta.”

”Ruoka on enää ainoa, josta voin leikata. Toinen vaihtoehto on jättää lääkkeet ostamatta.”

”Tällä hetkellä olen TE-koulutuksessa ja asumistuen piirissä. En todellakaan tiedä, mitä tehdä. Asun yksin, ja koulutus loppuu vuonna 2025.”

”Opiskelijana ja yksinhuoltajana asumistuen leikkaus — etenkin yhdistettynä mahdollisiin lapsiperheisiin kohdistuviin muihin leikkauksiin — tarkoittaisi vakavaa heikennystä toimeentuloomme. Terveystilanteeni ei toistaiseksi mahdollista esimerkiksi osa-aikatyön vastaanottamista, joten olemme ainoastaan eri tukien varassa. Kaavailtujen leikkausten myötä perustarpeiden täyttämisestä tulisi pienelle perheellemme kohtuuttoman haastavaa.”

Arvoisa puhemies! Totean, että aika monessa näistä ihmisten lähettämistä sitaateista on edelleen pieni toiveikkuus siitä, että josko sittenkään näitä leikkauksia ei tehtäisi. Toivon todella, että nämä leikkaukset eivät toteudu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä. Edustaja Mäky-nen on poissa. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

19.10 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esittämien asumistuen muutosten vaikutusten arviointi on ollut puutteellista. Se ei ole huomioinut laajojen sosiaaliturvan muutosten yhteisvaikutuksia riittävästi, ja vaikutusarvioiden käyttö lakimuutosten valmistelussa on ollut korkeintaan jälkikäteistä. Lyhyistä valmistelu- ja lausuntoajoista johtuen myöskään kansalaisjärjestöillä tai julkisella keskustelulla ei ole ollut mahdollisuutta pureutua lakiehdotusten vaikutuksiin riittäväällä tavalla.

Vallitsevassa julkisen talouden vaikeassa tilanteessa yleisen asumistuen kustannuksia on hillittävä ja niistä on etsittävä merkittäviä säästöjä. Säästöt tulee kuitenkin toteuttaa niin, etteivät ne kohdistu kohtuuttomalla tavalla tai heikennä minkään ihmisryhmän tilannetta niin, että sen lähtökohtainen pärjääminen arjessa vaarantuu. Keskustan mielestä lapsiperheiden asumistukea ei tule leikata vaan se tulee säilyttää nykyisellä tasollaan. Omistusasu-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

jat on pidettävä asumistuen piirissä, ja opiskelijoihin kohdistuvaa asumistuen leikkausta tulee kompensoida opintorahan tason korotuksella.

Arvoisa puhemies! Keskusta esittää vastalauseita ja seuraavia kolmea lausumaa:

1. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa yleisen asumistukilain muutosten vaikutuksia erityisesti lapsiperheisiin ja tuo asiasta sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukseen selvityksen vuoden 2025 loppuun mennessä.”

2. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsiperheiden köyhyyden vähentämiseksi.”

3. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää vuoroasumisen huomioimista asumistuen tuessa.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

19.12 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevat yleisen asumistuen leikkaukset vaikeuttavat kaikista pienituloisimpien elämää ja etenkin niiden, joilla on jo ennestään vaikeuksia selviytyä arjen kuluista. Nämä historialliset suuret ihmisten perusturvaan kohdistuvat leikkaukset tulevat lisäämään merkittävästi köyhyyttä ja huono-osaisuutta täällä Suomessa.

Lähes kaikissa asumistukea saavissa ihmisryhmissä esitetyt muutokset leikkaavat asumistukea merkittävästi, suurimmillaan jopa yli 100 euroa kuukaudessa. Esimerkiksi tukiosuuden alentaminen 80 prosentista 70 prosenttiin vaikuttaa erittäin voimakkaasti kahteen alimpaan tulokymmenyksen kuuluvien ihmisten käytettävissä oleviin tuloihin. Näillä ryhmillä asumisen kustannukset ovat jo nyt niin alhaiset, että heillä on hyvin rajalliset mahdollisuudet siirtyä nykyistä edullisempaan asuntoon. Asumistukea maksetaan Suomessa noin 380 000 ihmiselle, joista lähes 75 prosenttia on yksin asuvia ja 15 prosenttia yksinhuoltajaperheitä. On siis kyse todella suuresta joukosta ihmisiä. Eikö tämä ole naurun asia eikä leikin asia, minkälaisia nämä vaikutukset ihmisten elämään tulevat olemaan erityisesti yksinasujien ja yksinhuoltajien osalta. Lapsiperheiden käytettävissä olevat tulot tulevat pienentymään, ja tämäkin hallituksen esitys lisää lapsiperheiden köyhyyttä entisestään.

Hallituksen yleiseen asumistukeen tekemien leikkausten myötä 50 000 tuensaajalta tuki poistuu kokonaan, ja Kelan arvion mukaan 15 000 ihmistä siirtyy suoraan toimeentulotuen asiakkaiksi. Tämä kasvattaa kuntien toimeentulotukimenoja ja luo asumistukea suurempia kustannusloukkuja. On täysin järjetöntä, että hallitus ajaa ihmisiä toimeentulotuen piiriin, joka on tarkoitettu viimesijaiseksi tueksi. Asumistukea koskevat leikkaukset eivät ole tarkoituksenmukaisia, jos ne kasvattavat toimeentulotukimenoja. Samalla vaikutusarvioiden mukaan asumistuen leikkaus ei tule laskemaan vuokratasoa eikä sillä tule olemaan merkittäviä työllisyysvaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Miten ihmeessä hallitus perustelee sitä, että asumistuen leikkaukset ohjaavat ihmisiä turvautumaan toimeentulotukeen, joka on hallinnollisesti raskas ja kallis tukimuoto? Eikö tämä ole ristiriidassa hallituksen tavoitteiden kanssa yksinkertaistaa ja keventää sosiaaliturvaa? Oletteko te hallituksessa ollenkaan pohtineet sitä, että tämä asumistuen leikkaus johtaa maksuvaikeuksiin ja vuokratuhoihin ja sitä kautta myös hädäntiloihin? Häätöjen lisääntyminen puolestaan vaikeuttaa hallituksen asunnottomuuden poistamista koskevia tavoitteita ja niiden toteutumista. Asumisneuvonta on todettu onnistuneeksi ennalta ehkäiseväksi palveluksi muun muassa vuokratuhojen, asumisen häiriöiden ja hädäntöiden vähentämisessä sekä asumisen jatkumisen turvaamisessa. Palveluna asumisneu-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

vonta on kustannustehokas ja tuo säästöjä auttamalla asukasta ennen ongelmien kärjistymistä. Onkin huolestuttavaa, että samaan aikaan asumisen tukiin kohdistuvien leikkausten kanssa hallitus on esittänyt talousarviossaan asumisneuvonnan taloudellisten resurssien puolittamista. Nyt on todettava, että tähän on aivan hölmöläisten hommaa.

Nämä asumistukeen kohdistuvien leikkausten seuraukset ovat kohtuuttomia ja tulevat lisäämään ihmisten pahoinvointia, huono-osaisuutta ja köyhyyttä. Hallituksen tulisi perua sosiaaliturvaan kohdistuvat leikkauksensa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

19.17 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään on käsittelyssä jälleen yleisen asumistuen leikkaus, ja tähän on mittakaavaltaan yksi hallituksen suurimmista leikkauksista. En ihmettele ollenkaan, että tämä on vienyt salissa paljon tilaa. Kannatan edustaja Mattilan tekemiä esityksiä vastalauseesta ja lausumista, eli kannatan vastalauseetta ja näitä kolmea lausumaa.

Keskusta esitti vastalauseen ja vaihtoehton hallituksen kohtuuttomille asumistukileikkauksille jo valiokunnassa, ja teimme sen siksi uudestaan myös tässä salissa. Keskusta esittää inhimillisempää mallia, joka säästää lapsiperheet ja omistusasujat kohtuuttomilta leikkauksilta sekä kohtuullistaa tätä leikkausta myös muille asumistuen saajille. Vähävaraisia omistusasujia ei saa heittää tuen ulkopuolelle, kaikki heistä eivät tienaa hyvin. Hallitukselle olisi maksanut 85 miljoonaa euroa säästää perheet ja omistusasujat asumistukileikkauksilta. Se on huomattavasti pienempi summa kuin minkä te maksatte ministeritason ihmisten veronkevennyksistä, sikäli tämän asumistuen kohtuullistamisen olisi voinut tehdä kohtuullisin toimin.

Hallitus olisi poistanut asumistuen omistusasujilta jo syyskuun alusta, mutta onneksi saimme valiokunnassa lykättyä sitä neljällä kuukaudella. Vetoan nyt hallitukseen: perukaa tämä tuen räikein leikkaus, joka osuu monilapsisiin perheisiin ja esimerkiksi niiden ikäihmisten ja vammaisten ihmisten koteihin, joihin on jo ehditty tehdä muutostöitä. Heille ei ole vuokramarkkinoilla korvaavia asuntoja saatavilla, ja mikäli sellaisia etsitään, kustannukset siitä yhteiskunnalle tulevat olemaan suurempia kuin nykytilanteessa pysyminen.

Suomessa on tällä hetkellä useita alueita, joilla on vain vähän vuokra-asuntoja. Erityisesti isoja perheasuntoja on todella vaikea löytää pienillä paikkakunnilla. Hiljentyneessä asuntomarkkinatilanteessa omistusasunnon myyminen voi olla myös mahdotonta tai sitten niitä lähdetään myymään räikeään alihintaan. Se tuskin on myöskään meidän etumme. Sen vuoksi toivon vielä, että hallitus harkitsisi yleisen asumistuen leikkauksen yksityiskohtia ja kykenisi katsomaan näitä malleja, joita olemme vaivalla valiokunnassa ja täällä salissa esittäneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

19.19 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esitys jatkaa tätä Suomen historian suurimman sosiaaliturvan heikennyspaketin linjaa.

Yleisen asumistuen saajiin kohdistuu tässä esityksessä esitettyjen asumistuen muutosten lisäksi muita vuoden 2024 aikana suunniteltuja muutoksia, kuten työttömyysturvaan ehdotetut muutokset ja etuuksien indeksijääditys. Työttömyysturvaan ehdotetut muutok-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

set ja etuuksien indeksijäädytys lisäävät yleisen asumistuen ja viimesijaisen toimeentulotuen tarvetta. Toimeentulotuen asumismenoja koskevan sääntelyn muuttaminen puolestaan kiristää asumismenojen huomioon ottamista toimeentulotuessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut asumistuen ja työttömyysturvan muutoksista ja etuuksien indeksijäädytyksien yhteisvaikutuksesta erillisen selvityksen. Tämän selvityksen mukaan pienituloisuus tulee kasvamaan. Perhetyypeittäin tarkasteltaessa havaittiin, että selvästi suurimmat vaikutukset kohdistuvat nuoriin, yhden hengen talouksiin ja nuoriin lapsettomiin pareihin. Lapsiperheisiin kohdistuvat vaikutukset ovat kokonaisuudessaan pienempiä kuin työikäisiin lapsettomiin kotitalouksiin. Valtioneuvoston onkin syytä huomioida eduskunnan käsiteltävänä olevien esitysten yhteisvaikutusten arviointien puutteet erityisesti niiden perus- ja ihmisoikeusvaikutuksien osalta.

Erityisesti esityksen vaikutuksia lapsiperheiden asemaan, toimeentulotuen käyttöön, asuntomarkkinoihin ja työllisyyteen tulee seurata. Ehdotettujen muutosten vaikutuksia sekä valtakunnallisesti että alueellisesti on tarpeellista seurata ja arvioida jälkikäteen. Perusturvaa seurataan myös ihmisoikeussopimukseen liittyen määräaikaisselvityksien yhteydessä. Suomi on sitoutunut sekä YK:n että Euroopan neuvoston piirissä tehtyihin ihmisoikeussopimuksiin. Näistä sosiaaliturvan kannalta tärkeimpiä ovat Euroopan neuvoston uudistettu sosiaalinen peruskirja sekä YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva yleissopimus.

Arvoisa puhemies! Asumisen tukemisen tarvetta ei ole lueteltu perustuslain 19 § 2 momentissa sosiaalisena riskitilanteena. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että asumistuella on yhteys ja asumistuki on merkityksellinen myös perustoimeentulon turvan, välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon kannalta.

On huolestuttavaa, että leikkaukset kasautuvat vaikutuksiltaan pienituloisiin ihmisiin ja perheisiin, joilla on jo lähtökohtaisesti vaikea selviytyä arjen kuluista etenkin kiihtyneen inflaation oloissa. Yksittäisetkin kymmenien eurojen vähennykset etuuteen ovat pienituloisille suuria. Kahta tai useampaa etuutta saavan kohdalla jo yksittäisenkin vuoden indeksitarkistuksen tekemättä jättämisen vaikutus kertaantuu, koska muutos kohdistuu samanaikaisesti useampiin etuuksiin. Mikäli moni perheenjäsen saa etuuksia, vaikutukset moninkertaistuvat.

Hallitus toteuttaa yleiseen asumistukeen useita muutoksia, jotka vaikeuttavat pienituloisten ihmisten arkista elämää. Esityksellä asumistukeen vaikuttavien tulojen vaikutusta kiristetään, tukiprosenttia lasketaan 80 prosentista 70 prosenttiin, ansiotulovähennyksestä luovutaan ja Helsinki siirretään alempaan tukiryhmään. Lisäksi yleinen asumistuki omistusasuntoihin lakkautetaan.

Esitys toteuttaa pääministeri Orpon hallitusohjelman säästölistaa ja talouden tasapainotamistavoitetta. Muutokset pienentävät yleistä asumistukea saavien käytettävissä olevia tuloja ja kohdistuvat pienituloisimpiin kotitalouksiin. Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia työllisyyteen eikä vaikutuksia myöskään vuokratasoon. Sen sijaan esityksen arvioidaan lisäävän toimeentulotuen saajien määrää 15 000 kotitaloudella siirtäen asumisen tuen painopistettä viimesijaiseen toimeentulotukeen.

Esitys vaikuttaa 167 000 lapseen, joista on noin 107 000 yksinhuoltajatalouksissa, pienentäen lapsiperheiden käytettävissä olevia tuloja ja lisäten siis lapsiperheköyhyyttä. THL:n arvio hallituksen esityksien vaikutuksista on 100 000 uutta köyhää Suomeen. Järkyttäviä lukuja. Sanattomaksi vetää tämä hallituksen julma leikkauspolitiikka. Hyvä Tuo-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

mas ei joulua tuo heikommassa asemassa oleville, vaan paha Nuutti senkin pois vie Orpon hallituksen päätöksillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

19.25 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Aloitan parilla sitaatilla. Ne eivät ole nyt minulle lähetetyistä kirjeistä — arvostan todella paljon sitä, että olette täällä kirjeitä lukee — vaan otan ne suoraan tästä mietinnöstä sivulta 7 alkaen. Siinä todetaan näin: ”Valiokunta kiinnittää erityisesti huomiota omistusasunnoissa asuvien lapsiperheiden asemaan, koska heiltä loppuu asumisen tuki kokonaan. Omistusasunnoissa asuvista yleisen asumistuen saajista 40 prosenttia on lapsiperheitä.” Sitä edeltävässä kappaleessa on virke: ”Omistusasuntoon liittyvän varallisuuden realisointi ei välttämättä ole mahdollista, erityisesti jos on kyse vanhemmasta asunnosta muuttotappioalueilla.” Sitten vielä sitaatti mietinnöstä, seuraavalta sivulta 8, kolmas kappale: ”Sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan muutokset pienentäisivät merkittävästi pienituloisten lapsiperheiden tukea ja siten lisäävät lapsiperheiden pienituloisuutta.” Otin tähän kaksi erityisesti lapsiperheitä käsittelevää sitaattia. Me olemme puhuneet paljon tänään lapsiperheiden asemasta, siitä, minkälainen vaikutus sillä on lasten kasvuympäristöön, tulevaisuuden mahdollisuuksiin, kenties jopa koulumenestykseen ja muihin asioihin, jotka ovat meidän kansakuntamme kannalta todella tärkeitä.

Varmasti on yhteiskunnassa tilanteita, ja omasta mielestäni ei nytkään olla kaukana siitä, etteikö taloudellista sopeutusta tarvita yhteiskunnassa, ehkä hyvinkin merkittävässä laajuudessa. Mutta minusta nyt tämä sopeutuksen nimellä kulkeva hanke, jossa useita eri työtömyysturvaan ja muuhun sosiaaliturvaan liittyviä etuuksia heikennetään, on erittäin rujo, koska se kohdistuu valikoituun pienituloiseen ryhmään ja sitten sen yhteisvaikutukset ovat, niin kuin täällä usein on todettu, erittäin merkittävät. Tilanne olisi jossain määrin erilainen, jos me tekisimme koko yhteiskuntaa koskevaa sopeutusta. Luulenkin, että keskustelu tulee väkisinkin kevätkaudella siirtymään, nimittäin taloustilanteen huonontuessa, siihen, että tällä tiellä, mitä nyt tehdään, ei käytännössä voida jatkaa.

Täällä budjettikirjan alkupuolella, missä tuloja käsitellään, on erinomaisen kuvaava luku. Ansiotulojen määräksi, siis ei verojen vaan ansiotulojen määräksi, arvioidaan Suomessa tänä vuonna 167 miljardia ja pääomatulojen määräksi 16 miljardia. Olen aivan vakuutunut siitä, että esimerkiksi yhden miljardin suuruisen sopeutuksen tekeminen kattavasti yhteiskunnassa niin, että se kohtelee oikeudenmukaisemmin eri tulonsaajaryhmiä, olisi täysin mahdollista tehdä, jolloin ei tämänkaltaisiin epäoikeudenmukaisuuksiin jouduttaisi, mistä nyt on kysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

19.28 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Vietimme vasta itsenäisyyspäivää, ja aika monissa puheissa toistui talvisodan henki. Ja todella, Suomi yhdestä Euroopan köyhimmistä maista osin yhteishengellä mutta osin sellaisella politiikalla, jossa haluttiin pitää kaikki mukana, nousi yhdeksi maailman rikkaimmista maista. Suomi oli maa, jossa käytiin samoja kouluja, maa, jossa armeija koski kaikkia miehiä, maa, jossa tiedettiin, minkälaista arkea muut elävät. Mutta valitettavasti täytyy todeta, että yhä enemmän meillä eliitti on kuplautunut omille asuinalueilleen ja osin huonolla kaavoituksella mutta myös monilla

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

muilla huonoilla poliittisilla ratkaisuilla on myös pienituloisia ohjattu omille asuinalueilleen. Ja itse asiassa tämä hallituksen politiikka tulee sitä kehitystä kiihdyttämään. Kun ihmisiä, pienituloisia työntekijöitä, ajetaan pois työpaikkojen läheltä mahdollisimman kauaksi, ihmisillä ei ole varaa asua siellä, missä työpaikat ovat.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti tämä eriarvoistuminen ja eriytyminen näkyy myös täällä eduskunnassa. On käynyt kiusallisen selväksi, että salin oikealla laidalla ei ole haajuakaan siitä arjesta, missä ihmiset elävät. Ja koska asiantuntijoitakaan ei ole haluttu kuulla sen kummemmin valiokunnassa kuin täällä isossa salissa, niin on ollut minusta tärkeää, että vasemmistoliitto on tuonut, meidän eduskuntaryhmämme on tuonut, näitä ihmisten viestejä. Ainakin ne menevät sitten pöytäkirjoihin. Kukaan ei voi sanoa vuoden parin päästä, kun tilanne on pahentunut, että me emme tienneet.

Alan nyt lukemaan tässä muutamia otteita meidän saamistamme viesteistä:

”Ei pidä paikkaansa hallituksen lupaus, että eläkeläisten asumistuesta ei leikata, koska osa heistä kuuluu yleisen asumistuen piiriin riippuen asumisseurasta. Vaikuttaa köyhään vanhuuseläkeläiseenkin, koska hän asuu saman katon alla kroonisesti sairaan, mutta ilman sairauseläkettä olevan aikuisen tyttären kanssa.”

Seuraava lainaus: ”Olen korkeasti koulutettu filosofian maisteri, kulttuurin alalla työskentelevä helsinkiläinen. Olen myös vaikeasti sairaan 14-vuotiaan teinin ainoa huoltaja. Lapseni on odottanut jo kaksi vuotta HUSin erikoissairaanhoidon pääsyä, ja sillä aikaa olen itse joutunut hoitamaan häntä 24/7. Olen kokopäivätyössä, mutta vuosi sitten jouduin itsekin jäämään sairauslomalle lapsen tilanteen takia. Jos lapseni olisi saanut heti hoitoa, en todennäköisesti olisi joutunut sairauslomalle. Palkkani ei riitä asumiseen ja elämiseen normaalitilanteessakaan, mutta asumistuen, lapsilisän ja yksinhuoltajan elatustuen kanssa sinnitellään jotenkuten. Esimerkiksi harrastuksiin ei silti ole varaa, vaatteet ja tavarat ostetaan tai saadaan käytettyinä, mutta silti rahat ehtivät aina loppua ennen seuraavaa palkkaa ja loppukuu syödään kaurapuuroa ja makaronia. Nyt tämän uuden tilanteen myötä asumistuellä on vieläkin suurempi rooli, sillä yritämme sinnitellä vielä pienemmällä rahalla, sairauslomarahat loppuivat jo, ja nyt odotan kuntoutustukipäätöstä. Lapsen hoidon pitäisi alkaa nyt syksyllä, mutta kukaan ei osaa sanoa, kauanko siinä menee. Tällä hetkellä sairauslomani on vuoden loppuun, mutta todennäköisesti jatkuu ensi vuodelle. Jos asumistuki poistetaan, en tiedä, missä asutaan, teltassa jossain varmaan. Kulttuuri- ja taidealalla on hyvin paljon kaltaisiai korkeasti koulutettuja naisia, jotka tekevät asiantuntijatyötä, mutta palkat eivät riitä elämiseen, varsinkaan jos elää yksin ja on lapsia hoidettavana. Tuntuu käsittämättömältä, että palkalla ei tule toimeen, mutta Helsingissä se on mahdollista. Asumistuki on välttämätön apu tässä, vielä enemmän tietysti nyt, varsinkin tässä sairastumisessa.”

Ja seuraava lainaus: ”Olen yksinhuoltaja ja varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Palkkani ei riitä yksinään kattamaan asumiskuluja. Asun kahden lapsen kanssa kolmiossa, minä nukun olohuoneessa. Olen todella huolissani tilanteestamme, koska toisen lapsen lapsilisäkin päättyy keväällä ja minulle on luvattu kesäksi vain osa-aikaisesti työtä. Ja ansiosidonnaistakin olisi mahdotonta saada, koska työssäoloehto, 12 kuukautta, ei täyty varhaiskasvatusalalla. Sopimukset tehdään yleensä maksimissaan elo–toukokuulle, kuten koulun opettajillakin. Eli hallituksen monet päätökset kohdistuvat juurikin minun tilanteeseeni moninkertaisesti.”

Ja vielä yksi lainaus: ”Tällä hetkellä saan asumistukea 148 euroa kuukaudessa. Työskentelen täydellä työajalla varhaiskasvatuksen lastenhoitajana. Lisäksi olen pian 11 vuotta täyttävän erityislapsen yksinhuoltaja. Asumme Helsingin kaupungin työsuhteasunnossa,

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

joka on lähellä työpaikkaani. Asunnon vuokra on karannut viime vuosien aikana jo kipurajan väärälle puolelle. Saamani asumistuki on ollut välttämätön osa budjettia. Pelottaa todella paljon yhtälö, missä menetän asumistuen ja samalla vuokraan tulee vuoden vaihtuessa taas sietämättömän suuri korotus. Asumme nyt jo kahdestaan kaksiossa, joten tuntuisi kasvavan lapsen yksityisyyttä ajatellen järkyttävältä ajatella, että meidän pitäisi muuttaa pieneen yksiöön. Tämän lisäksi niitä halpoja yksiöitä ei kasva joka oksalla. Luottotiedottomana on entistä huonommassa asemassa asunnon etsimisen suhteen. Vaikka elämme säästeliäästi, elämme aika lailla kädestä suuhun. Tuloni menevät vuokran lisäksi välttämättömiin laskuihin, lääkkeisiin ja ruokaan. Kasvava lapsi tarvitsee muun muassa vaatteita ja kenkiä. Itselle on harvoin varaa ostaa mitään. Joten mistä nipistän vielä? Omasta ruuastako? Omista välttämättömistä lääkkeistä? Tämä asia ahdistaa ja pelottaa todella paljon. Elämänlaatu heikkenee entisestään. Huolettaa, että tämä vaikuttaa väistämättä lapseeni. Nyt jo on vaikeaa peittää omaa huolestuneisuutta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

19.35 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme tosiaan tätä asumistukiasiaa, ja sitä on pohdittu ja käsitelty täällä aika pitkään. Meillä nyt Suomessa on vaan semmoinen tilanne, että meillä ei ole kovin paljon rahaa ja niitä euroja ei ole paljon. [Aino-Kaisa Pekonen: Ootteks te kuunnellu, mitä me on puhuttu?] Kuten on nähty, meillä on paljon velkaa ja korot ovat valtavat. Jostakin pitää miettiä, miten nämä rahat saadaan riittämään, että ne riittävät niille, jotka niitä eniten tarvitsevat. [Aki Lindén: Jostakin! — Aino-Kaisa Pekonen: Ministereille!] Asumistuki on nyt sellainen, ja tämä raha pitää tietenkin kohdentaa nyt niille, jotka tosiaan tarvitsevat eniten tätä asumistukea ja ovat sitten niitä eniten vähävaraisia. [Jussi Saramo: Te kohdennatte rikkaimmille!] Tukiprosentti laskee 80 prosentista 70 prosenttiin, ja asumisen kuntaryhmitystä muutetaan pääkaupunkiseudulla sillä lailla, että asumistuki ei ole ihan niin suurin sitten siellä.

Ja on selvä asia, että jos asumistukea ei saa ja ihminen ei tule toimeen, niin on olemassa toimeentulotuki, mitä sitten vielä kuitenkin saadaan. [Välihuuto vasemmalta] Että ei ihmisiä heitteille jätetä, ei missään nimessä ihmisiä heitteille jätetä. Mutta ne vähäiset rahat, mitä meillä on, pitää kohdistaaärkevimpiin kohteisiin ja heille, jotka niitä eniten tarvitsevat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

19.36 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Olen käynyt tämän läpi jo kahdesti tämän sosiaaliturvaleikkaukspaketin yhteydessä, mutta jotta edustaja Reijonenkin pääsee kartalle, niin käydään vielä kerran. [Aino-Kaisa Pekonen: Just näin! — Aki Lindén: Ei se auta!]

Ei ole olemassa mitään pakkoa, että talouden tasapainottamiseksi pitäisi leikata pienituloisten sosiaalieluksista. Silloin, kun valtiontaloutta halutaan tasapainottaa, voidaan joko lisätä tuloja tai voidaan vähentää menoja eli tehdä leikkauksia. Jos päätetään yksinomaan tehdä leikkauksia, niin kuin tämä hallitus teki valinnan, niin sen jälkeen voidaan leikata lukuksista eri momenteista meidän budjetissamme. Jos päätetään leikata nimenomaan sosiaaliturvasta, kuten tämä hallitus teki valinnan, voidaan edelleen leikata joko rikkaiden sosiaaliturvasta, köyhien sosiaaliturvasta tai tasapainoisesti kaikkien sosiaaliturvasta. Tämä

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

hallitus teki valinnan kohdentaa niistä sosiaalietuuksista vielä leikkaukset niihin kaikkiin pienimpiin, edustaja Reijonen.

Edustaja Reijonen, oletteko tietoinen, että veronalaisia sosiaalietuuksia maksetaan yhtä paljon suurituloisimmalle desiilille kuin pienituloisimmalle? Te teitte valinnan, että te leikkaatte nimenomaan niiltä pienituloisilta, ja se, että tällaiset poliittiset valinnat, arvovalinnat piilotetaan erilaisten pakkojen taakse, on vanha kikka, sitä käytettiin jo 1800-luvulla menestyksekkäästi, mutta se ei tarkoita, että se olisi totta. Erityisen kornia tämä perustelu tietysti on tässä tilanteessa, kun sitä taloutta ei edes tasapainoteta vaan siellä otetaan sitä velkaa sitten muihin tarpeisiin eli tehdään tällainen käänteinen Robin Hood, että varastetaan köyhiltä ja annetaan rikkaille.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa me olemme Suomessa niin tottuneet asiapolitiikointiin, että puhutaan paljon niistä asioista, tilastoista ja lausunnoista, mutta haluaisin kuitenkin korostaa vielä sitä, että tässä samalla me puhumme myös ihmisten kodeista, puhutaan paikoista, joissa ihmiset asuvat, joidenka varaan he rakentavat turvansa, joissa toivoakseen voidaan olla omia itsejään ja elää yhdessä rakkaattensa kanssa. Kodilla itsellään on myös jotain semmoista merkitystä, joka ei ole tilastoitavissa, jolla ei ole taloudellisesti laskettavaa arvoa ja jonka menettämisen merkitystä on vaikea asiantuntijalausunnoilla ennakoida. Minusta on sääli, että se jää niin vähälle huomiolle tässä meidän keskustelussamme, mutta olen ilahtunut siitä, että näissä ihmisten omissa kokemuksissa se nousee kuitenkin hyvin esiin. Sen takia luen muutaman tarinan lisää.

”Olen opiskelija ja pienyrittäjä. Asun opiskelijakämpässä, ja tuloni vaihtelevat kuukausittain, ja olen täysin riippuvainen, paljonko saan työtä kuukausittain vastaanotettua. Asumistuki on minulle erityisen tärkeä siksi, että se on antanut minulle taloudellista varmuutta aina, kun olen saanut vastaanotettua vähemmän työtä. Olen myös jo opintokuukauteni käyttänyt, joten asumistuki on ainoa tukimuoto, johon olen voinut tähän mennessä tukeutua. Mikäli sen suojaosa poistetaan ja menetän tuen tai suuren osan siitä, minun joko pitää lopettaa yrittäjäys tai opintojeni kustannuksella alkaa aggressiivisemmin etsimään keikkoja, joten valmistumiseni olisi näin ollen vaarassa. En halua kulua henkisesti puhki. Se ei ole vaihtoehto, sen jo kerran kokeneena, eli hätätapauksessa joutuisin toimeentulotuelle, jolloin hallituksen toivoma vaikutus tähän olisi päinvastainen kuin he yrittävät toimillaan saavuttaa.”

”Heka nostaa vuokria paljon. Selviäisin siitä kyllä, mutta asumistuen leikkaus pelottaa paljon. En yhtään tiedä, montako satasta menetän vuokrankorotusten ja leikkausten jälkeen. Osa-aikatyöni saattaa muuttua kannattamattomaksi ja vuokran omavastuu nousta liian kalliiksi, jos asumistuen taso laskee muun pk-seudun tasolle ja tukea leikataan. Toivottavasti emme putoa toimeentulotuelle. En kykene koko-aikatyöhön, joten tilanne on epäreilu.”

”Monet syrjittyihin vähemmistöihin kuuluvat kaverini harkitsevat muuttoa pois Helsingistä, sillä asuminen tulee mahdottomaksi kaikkien tukien leikkausten takia. Itsekin mietin, miten tulen toimeen osatyökykyisenä. Työkykyni ei tästä parane, enkä työllisty yhtään enempää, vaikka asumistukea leikataan. Kaikki menot säilyvät samana, vaikka ruokaan ja asumiseen menevät tuet pienenevät. Jos samaan aikaan vielä poistetaan tukien suojaosuudet, en voi enää tehdä edes keikkatyötä.”

”Yksihuoltajana kauhunsekaisin tuntein olen näitä miettinyt. Tämä taas on johtanut unettomiin öihin. Pelkään uupuvani täysin tai sairastuvani joko psyykkisesti tai henkisesti tämän raskaan kuorman alla, nämä kun ovat asioita, joihin me tavalliset pienipalkkaiset ihmiset emme voi vaikuttaa.

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

Olen toiminut 20 vuotta kaupungin palveluksessa lastenhoitajana. Palkka on surkea. Tästä syystä päätin kouluttautua enemmän, ja opiskeluni alkavatkin nyt syksyllä. Stressin määrää ei voi millään mittarilla enää mitata, koska aikuiskoulutustuki, joka on myös päätetty lakkauttaa, on ainoa kanava mahdollistaa ammattitutkinto omassa tilanteessani. Asuminen on kallista, eikä mistään tahdo löytyä halvempaa asuntoa, kun nyt jo asumme lapseni kanssa halvimmassa mahdollisessa vuokra-asunnossa. Yhteen harrastukseen lapselleni on toistaiseksi ollut varaa, mutta jatkossa tämäkin voi käydä mahdottomaksi, kun on valittava ruuan ja arjesta selviytymisen välillä. Olen joutunut miettimään myös sitä, selviämekö taloudellisesti opiskeluajastani vai joudunko luopumaan ajatuksesta kouluttautua lähahoitajaksi. Tukiverkostoa minulla ja lapsellani ei ole. Elämä tuntuu selviytymistaistelulta ja raskaalta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

19.43 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että täällä on paikalla todella vähän hallituspuolueiden edustajia — on ollut koko tämän ajan, kun näitä sosiaaliturvavaleikkauksia on käsitelty — on pakko sanoa, että hämmästyttää, kuinka ohuella asiapohjalla täällä argumentoidaan. Toistetaan tämmöisiä populistisia väitteitä valtiontaloudesta. Se tuntuu jotenkin epärealistiselta myös siitä näkökulmasta, että vasemmistolaisilta kyllä aina edellytetään, että kotiläksyt on tehty todella huolella ja faktat ovat todella hyvin hanskassa, mutta sitten toiselta laidalta voidaan siis ampua ihan minkäläistä vain tyhjää väitettä, joka ei millään tavalla pidä paikkaansa.

Nyt, kun edustaja Sillanpää on täällä salissa, toivon, viitaten teidän puheenvuoroonne, jonka piditte aikaisemmin tänään, että jatkossa mietitte tarkoin, millä tavalla ihmisistä puhutaan täällä. Vaikka olisikin niin, että ei ollut tarkoitus loukata, niin ainakin itse olen saanut jo palautetta siitä, esimerkiksi yhdeltä rintasyöpään sairastuneelta, että hän ei yksinkertaisesti voi sille mitään, ettei hän ole siinä kunnossa, että voisi hakea töitä, koska se parantumisprosessi on ollut niin hyvin pitkä. Te valitsette tietoisesti, että otatte kärjeksi ne yksittäistapaukset, joissa ihminen jää kotiin eikä hae töitä, sen sijaan, että puhuttaisiin niistä kymmenistä tuhansista ihmisistä, jotka yrittävät löytää töitä. Niin kuin näissä kokemustarinoissakin tulee ilmi hyvin selkeästi, nämä ovat ihmisiä, jotka tekevät kaikkensa, jotta he olisivat tämän yhteiskunnan täysivaltaisia jäseniä. He tekevät täysin mahdottomissa olosuhteissa pienellä palkalla töitä, ja hyvin monet näistä ihmisistä ovat yksinhuoltajia — siinä tulee vastaan jo se lastenhoidon haastavuus, miten se saadaan järjestymään, jos on esimerkiksi vuorotyössä ja näin. Minusta silloin, kun konteksti on tämä, se, että valitsee siksi yhdeksi esimerkiksi iltapäivälehdessä nostetun yksittäistapauksen jostain ihmisestä, joka nyt on sitten valinnut, että hän on kotona mieluummin kuin hakee töitä, ei ole reilua tätä kokonaisuutta kohtaan.

Näissä kokemustarinoissa todella on tullut hyvin esille, kuinka tiukoissa elämäntilanteissa nämä ihmiset jo nyt yrittävät pärjätä ja selviytyä, ja se, mikä minusta näissä tarinoissa on myös koskettavaa, on se, että nämä vanhemmat ja usein yksinhuoltajat ovat hyvin huolissaan lasten pärjäämisestä tämmöisessä tilanteessa. Jokainen vanhempi varmaan haluaa omalle lapselleen parasta mahdollista tulevaisuutta, mutta he eivät pysty näissä tilanteissa aina sitä tarjoamaan.

Jatkan nyt näistä kokemustarinoista:

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

”Olen työkyvytön ja tällä hetkellä työttömänä työnhakijana perustyöttömyysturvan varassa. Omistamani talo on ulosmitattu, ja laina on velkasovittelussa. Asumistuki mahdollistaa minulle maksaa oman osuuteni Kelan tukemasta terapiasta, joka on ainut mahdollisuus tervehtyä takaisin työkuuntoon. Jos asumistukea perutaan, ainut mahdollisuus jatkaa terapiaa ja tervehtyä on päättää velkasovittelu ja luopua kodista.”

”Asumistuen leikkaus työttömyyden pitkittyessä vaikeuttaisi olennaisesti elämäni. Pitäisi alkaa tinkimään jostain, ravinnosta, hammashoidosta ynnä muuta. Pitäisi varmaankin laittaa auto seisontaan ja ajaa 18 kilometriä pyörällä ruokakauppaan ostelemaan miinus 30 prosentin täplätuotteita.”

”Asumistukea minun on menisi kokonaan alta. Isäni kuollessa koronaan perin häneltä pienen summan rahaa, en millään tavalla päästä huimaavaa. Se katoaisi alle vuoden sisällä asumistuen mennessä alta. Se on ainoa pesämunani ja ainoa mahdollisuuteni mihinkään muutama sataa isompaa ostokseen. Se on ainoa taloudellinen turvani. Asumistuen mennessä sekin pitäisi laittaa vuokraan. Yritän parhaani valmistua ja saada oman alan töitä. Minulla on keskittymishäiriö, enkä yksinkertaisesti kykene samaan määrään töitä kuin ne, joilla häiriötä ei ole. Asumistuen leikkaus tuntuu siltä, että kaikesta taistelusta huolimatta tulen joutumaan pohjalle.”

”Kelan työntekijänä näen ihmisten ahdingon päivittäin, kun vuokrat ovat kalliita eikä halvempia asuntoja ole tarjolla pääkaupunkiseudulla. Muutenkin jo nyt asiakkaiden on haasteellista selviytyä vuokramenoista. Esimerkiksi toimeentulotuessa vuokramenot otetaan huomioon menona vain tarpeellisen suuruisina, esimerkiksi 694 euroon asti kuukaudessa yksinasujalta pääkaupunkiseudulla. Ei tämän hintaisia asuntoja ole paljon tarjolla. Nyt jos asumistukea leikataan, niin tilanne vain pahenee. Yksinasuja maksaa myös kaikki menot yksin, joten esimerkiksi köyhä eläkeläinen ja muutkin yksin asuvat joutuvat entistä tiukemmalle. On vastuutonta korottaa tänä aikana kaupungin asuntojen vuokria samalla, kun kaikkia muita etuuksia leikataan.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron edustaja Sillanpäälle, jota nimeltä mainiten edellisessä puheenvuorossa puhuteltiin. — Olkaa hyvä.

19.50 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Korjaan nyt vielä kerran tässä nämä puheet, että nimenomaan he, jotka sairastuvat vaikka rintasyöpään, tarvitsevat näitä tukia ja ovat täysin oikeutettuja niihin. Samaten jos jotain muuta kriisiä elämässä tapahtuu, pitkäaikaissairautta tai muuta tällaista, niin heillehän nämä tuet kuuluvat, ja heidän oikeuksiaan halusin nimenomaan puolustaa. [Aino-Kaisa Pekonen: Mutta te leikkaatte ne! — Jussi Saramo: Heiltä leikkaatte!] Tällaisia ihmisiä, jotka valitsevat työttömyyden ideologisista syistä tai muista, nimitin varkaiksi. [Vasemmalta: Ja loisiksi!] Lisäksi haluaisin lukea tästä puheestani tämän osion, miten sanoin: ”meillä todella on ihmisiä, jotka ajattelevat, että heillä on oikeus loisia yhteiskunnan rahoilla siksi, että joku muu rikastuu”. Eli näitä ihmisiä en ole kutsunut loisiksi, vaan heidän ajattelutapaansa ja sitä, että he ajattelevat, että heillä olisi oikeus loisia. Korjataan siis nyt sen verran, että näitä ihmisiä en ole missään vaiheessa sanonut loisiksi. [Puhemies koputtaa] — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

19.52 **Timo Furuholm vas:** Arvoisa puhemies! Ehkä nyt edustaja Sillanpäälle sen veran, että niiltä osin kuin olit samaa mieltä edustaja Honkasalon kanssa, olisi tärkeää, että viestität sen omalle ryhmällesi. Siellä varmasti tälle tiedolle olisi enemmän käyttöä.

Kun näitä kertomuksia tässä on nyt lukenut, niin se, mikä päällimmäisenä tulee mieleen, on se ero, missä me täällä teemme näitä päätöksiä, tämä ympäristö, ja se arkitodellisuus, missä monet asuvat. Pidän sitä kultaakin arvokkaampana, että saamme välillä muistutuksen siitä, että se on kovin erilaista siellä, mihin ne leikkaukset sitten osuvat, kuin noissa paperissa, mitä me täällä luetaan. Tietyllä tavalla ehkä näitä kertomuksia olisi pitänyt silloin olla lukemassa paikan päällä, kun hallitusohjelmaa alettiin sorvaamaan ja paperi oli tyhjä. Nyt monelta osin ollaan ikävä kyllä myöhässä. Mutta käydäänpä näitä nyt sitten vielä läpi tässä ja aloitetaan.

”Olen alle vuoden ikäisen vauvan yksinhuoltaja ja vanhempainvapaalla pienipalkkaisesta hoitajan työstä. Jos jo valmiiksi pientä saamaani asumistukea leikataan, joudun hakemaan toimeentulotukea, että saan vuokrani ja muut kulut maksettua, jotta jäisi rahaa ruokaan.”

”Varoja jäisi vähemmän muihin pakollisiin menoihin, kuten ruokaan ja terveydenhuoltoon, eli krooninen sairauteni pahenisi.”

”Teen osa-aikatoittoa, koska kokoaikaisia ei vain ole tarjolla, eikä minulla ole mahdollisuutta muuttaa toiselle paikkakunnalle. Jos asumistuestani lähtee esimerkiksi sata euroa kuukaudessa, se on suoraan pois jostain välttämättömästä, kuten ruuasta tai lääkkeistä. Asun jo nyt todella edullisessa vuokra-asunnossa, eli edullisempaan muutto ei ole ratkaisu. En myöskään ostele vaatteita tai muuta tavaraa, en juo tai polta. Minulla ei ole autoa, enkä juuri kulje bussillakaan. Jos Suomella menee kerran niin huonosti, miten on varaa antaa veronkevennyksiä? Miksi pitää ottaa heiltä, keillä vähiten muutenkin on? Myöskään suojaosan poisto ei lisää työpaikkoja, jos kokoaikaisia töitä ei vain ole. Tällöin aion itse jäädä ennemmin kokonaan työttömäksi, kun työnteko ei kannata.”

”Vuokra on nousemassa, ja omavastuu alkaa olla työttömälle mielenterveyskuntoutujalle liikaa. Halvempia sopivia asuntoja ei ole, ja mikäli tukia leikataan, pian en pysty asumaan enää omillani, mikä on minulle myös mielenterveyden kannalta tärkeää. Olisin hukassa, sillä minulla ei olisi paikkaa, minne mennä, ilman että laittaisin jo valmiiksi herkan mielenterveyteni alttiiksi riskeille.”

”Asumistuen leikkaus vaikuttaisi omaan elämäni käytännössä niin, etten saisi enää olenkaan asumistukea. Ihmiselle, joka on kroonisesti sairas ja parhaimpinakin päivinä osatyökykyinen, tämä on suuri muutos. Joutuisin kiristämään vyötä asioista, jotka elämässä ovat oikeasti tärkeitä ja olennaisia. Lääkkeet, ruoka — kenties jopa vanhempieni tapaaminen, koska bussilippuihin ei olisi enää niitä vähiäkään euroja. Oloni olisi nöyryytetty ja vihainen, sillä en voi työkyvyttömyydelleni mitään, ja tuntuu, että nimenomaan siitä minua — ja niin monia muita meistä vähävaraisista ja tavalla tai toisella terveysongelmien kanssa painivista — rankaistaan.”

”Meidän perheemme koostuu kahdesta aikuisesta, jotka molemmat ovat opiskelijoita, ja kahdesta alle kolmevuotiaasta lapsesta. Meille jokainen tukieuro on tärkeä ja elinehto. Jos asumistuesta leikataan, toisen meistä on pakko lopettaa yliopisto-opinnot kesken ja mennä töihin. Koska olemme koulutukseltamme ylioppilaita, se tarkoittaisi matalapalkkaista työtä, ja pahimmassa tapauksessa molempien täytyisi lopettaa opinnot kesken ja mennä töihin. Kaikki vuosien uurastus menisi hukkaan, ja yliopistopaikka menetettäisiin iäksi. Tarkoituksena on molempien valmistua ja päästä keskituloisten palkkoihin kiinni, joten tämä

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

romahduttaisi meidän taloutemme iäksi ja köyhdyttäisi perhettämme suuresti pitkällä aikavälillä, pahimmassa tapauksessa loppuelämän ajan.”

”Saan Kelan työttömyyskorvausta, asumistukea ja toimeentulotukea. En ole työkykyinen pitkittyneen masennuksen johdosta. Terapiaa en saa, koska en pysty sitä kustantamaan. Luottotietoni menetin eron yhteydessä. Kaikki laskut olivat minun nimissäni, koska miehelläni ei ollut alun alkaenkaan luottotietoja. Velkaneuvonnassa sanottiin suoraan, että päästä laskut ulosottoon ja sitten nostat vaan toimeentulotukea elämistä varten, toimeentulotuessa kun ei huomioida lainoja ennen kuin ne ovat ulosotossa. Asun Helsingissä Rastilassa Hekan asunnossa 17-vuotiaan tyttäreni kanssa, ja jo nyt on vaikeuksia uusien kenkien saatikka uuden puhelimen hankkimisessa. Saan maksimiasumistuen, ja loppuosa maksetaan toimeentulotuen muodossa. Vuokra nousee ensi vuoden alusta noin satasella, ja siihen päälle nämä muut leikkaukset. Tilanne menee aivan mahdottomaksi. Nämä hallituksen toimet tulevat aiheuttamaan lukuisia häättöjä, jolloin lapsiperheitäkin joutuu kadulle. Tätäkö meidän hyvinvointivaltiossa halutaan, maailman onnellisimman kansan heikoimpien tallettamista?”

”Olen omaishoitaja, ja mikäli asumistuen leikkaukset tulevat suunnitellusti voimaan, on minun ja vammaisen lapseni muutettava pois kodistamme, sillä menettäisimme 600 euroa kuukaudessa.”

”Työttömänä se vaikuttaa todella paljon. Kun vastike nousee ensi vuonna 128 euroa, niin vastike on 1 354 euroa, plus uutena tulee erillinen vesimaksu.” Veikkaan, että tässä puhuttiin vuokrasta.

”Olen yli 50-vuotias, ja on vaikea saada töitä. Työt loppuivat tammikuussa 2023, ja olen ainoa perheen elättäjä/yh-äiti, joten nuorimmat lapset joutuvat muuttamaan omilleen ja minä halvempaa asuntoon.” — Arvoisa puheenjohtaja, kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Muistutan, että salissa teitittelemme edustajakollegoita. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

19.59 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Minusta on tärkeää, että kaikki edustajat tässä salissa muistavat, että ne päätökset, mitä me teemme, vaikuttavat oikeiden ihmisten oikeaan elämään, ja siksi jatkan ihmisten tarinoiden lukemista.

”Minulta lähtisi luultavasti asumistuki kokonaan. Asumistuki on asia, joka on auttanut minua pärjäämään yh-arjessa, kun hinnat ovat nousseet hyvin paljon: vuokra, ruoka, sähkö, omaan sairauteen tarvitsemani pakolliset lääkkeet, peruseläminen.

En tiedä, miten pärjäisin tulevaisuudessa ja kuinka teen lapsen tarvitsemia hankintoja, joita olen pystynyt tekemään, kun asumistuki on ollut pienenä apuna. Saamamme 100 euron asumistuki on auttanut hyvin paljon.

Valitettavasti nopeasti kasvavalle teini-ikäiselle pojalle ei läheskään kaikkea löydy käytettynä. Asun lapseni kanssa pienimmässä mahdollisessa asunnossa, jossa voimme asua. Vuokra on silti 800 euroa kuukaudessa. Säästän kaikessa, jossa voin. En osta itselleni mitään. Ei ole autoa, julkisilla kuljen hyvin harkitusti. Kauppaa varten teen tarkan listan ja budjetin koko kuukaudelle.

Olen jättänyt kaiken turhan pois jo vuosia sitten, mutta enää ei palkasta jää käteen edes pientä säästöä, joka mahdollisti puskurin rakentamisen, jos esimerkiksi lapsi tarvitsee äkkiä jonkin asian tai tulee yllättävä lääkkeitä vaativa sairaus.

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

En itse ole käynyt edes hammaslääkärissä aikoihin, koska siihen ei yksinkertaisesti ole varaa.

En ole oikeutettu toimeentulotukeen mutta kohta en myöskään asumistukeen. Palkka ei kuitenkaan riitä elämiseen, vaikka suhteessa 2 600 euron palkalla pitäisi tulla toimeen valan mukavasti. Näin ei kuitenkaan ole.

Tämä on hyvin erikoinen tilanne hyvinvointivaltiossamme. Monella on paljon huonompi tilanne kuin minulla. Sydämeni särkyä heitä ajatellessa.

Suututtaa suuresti, kun ihmisiä kehoitetaan tarkkailemaan kulutustaan. Olen viettänyt lukemattomia iltoja laskelmien parissa tehden suunnitelmia, miten voisin tästä vielä vähentää. Mihinkään turhaan ei rahaa vaan mene. Hinnat ovat nousseet aivan liikaa.”

”Asumismenoni ovat noin 300 euroa kuukaudessa. Saan asumistukea nyt ensimmäistä kertaa jäätyäni yksinhuoltajaksi, 200 euroa kuukaudessa. Ilman asumistukea ja työttömyysturvan lapsikorotuksia tuloni olisivat noin 400 euroa pienemmät kuin nyt. Lasten isä on vammautunut ja saa vain toimeentulotukea sekä asumistukea vuokrayksiönsä.

Asun maalla vanhassa talossa, mitä ei saisi myytyä. En saa mistään vuokra-asuntoa, mihin minulla olisi varaa, mihin saisin ottaa eläimen ja mahtuisimme. Vuokra olisi satoja euroja suurempi kuin nykyiset kustannukset, ja silloin saisin asumistukea kattamaan vuokran, mutta se tulisi valtiolle paljon kalliimmaksi.

Kerrottakoon vielä, että olen vaikeasti sairas ja vain sen takia työtön, koska en hakemuksesta huolimatta pääse eläkkeelle. Pelkään, miten saan lapseni hoidettua vielä vähemmillä tuloilla, kun nytkin olemme jo eläneet reilusti alle köyhyysrajan vuosikausia.”

”Asun paikkakunnalla, jossa on asutopula. Vuokrahinnat ovat korkealla, ja oma vuokrani, 520 euroa, on paikkakunnallani matala. Kuukausittaiset tuloni ovat opinto- ja asumistuki, yhteensä 636 euroa. Vuokran jälkeen minulle jää 116 euroa, josta maksaa kaikki muu.”

”Olen pienituloinen työssäkäyvä yksinhuoltaja. Asumistuen leikkaus vaikuttaisi todella paljon — nytkään eivät rahat meinaa riittää. Sitten on mentävä sossun luukulle.”

”Olen työssäkäyvä yksinhuoltaja. Asumistuen leikkaamisen myötä menettäisin luultavasti asumistuen. Tämä tarkoittaa käytännössä, ettei minun kannata jatkaa haastavassa työssä tienaten 2 450 euroa nettona vaan tehdä matalapalkkaisempaa, henkisesti kevyempää työtä, jotta olisin oikeutettu tukeen ja säästäisin näin henkisiä voimia lapsiperhearjen pyörittämiseksi, jolloin haitta olisi pienempi. Näin käteenjäävä rahasumma olisi lähes sama matalapalkkatyö plus asumistuki -kombolla kuin nykyinen sosiaalialan työ.”

”Asun Helsingissä asumisoikeusasunnossa kaksin lapseni kanssa. Olen yksinhuoltaja. Olemme muuttaneet asumisoikeusasuntoon vuosi sitten siksi, että siten saimme asumiskustannuksia laskettua ja pystyimme jäämään pitkäaikaiselle asuinalueellemme Itä-Helsingissä. Jos asumistukea nyt leikataan, niin meillä ei ole enää varaa asua kodissamme. Olemme asuneet lapsen koko elämän ajan samalla alueella. Lapsen kaikki kaverit asuvat nykyisellä asuinalueella, ja myös omat verkostoni ovat täällä. Aiotut leikkaukset huolettavat, ja olen pakon edessä alkanut katsomaan asuntoja muilta alueilta, jopa toisista kaupungeista. Olen koulutukseltani kuvataiteen maisteri ja käyn osa-aikatyössä. Haen joka kuukausi lukuisia työpaikkoja ja taideapurahoja, muttaalani työllistää huonosti. En saa riittävästi toimeentuloa työstäni, vaikka ponnistelen kuinka. Usein joudumme ostamaan ruokaa jopa luottokortilla. Jos suojaosat ja lapsikorotukset poistetaan, taloutemme romahtaa täysin. Tulevat leikkaukset ahdistavat ja valvottavat öisin.”

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

”Koko elämäni muuttuisi täysin erittäin huonoon suuntaan. Stressaan jo nyt, kuinka tulen selviämään asumiskustannuksista, ruuasta ja välttämättömistä laskuista. Olen kuusi vuotta tehnyt osa-aikatyötä hoitajana. Se ei ole ollut minun valintani vaan työnantajan. Samaan aikaan olen jatkuvasti hakenut kokoaikatyötä, mutta ironista kyllä, työvoimapulaa ei näytä olevan puheista huolimatta. Työn hakeminen on jo lannistunut aika paljon, koska kun täytät satoja hakemuksia ja käyt haastatteluissa, niin se on yhtä tyhjän kanssa. Työn hakeminen on jo sinänsä rankkaa ja aikaavievää. Olen yli 50-vuotias, minulla on kolme ammattitutkintoa ja yksi työvoimatoimiston järjestämä koulutus, suositukset ja hyvät työtodistukset. Silti en ole onnistunut. On loukkaavaa, että Petteri Orpon hallitus leimaa minut laiskaksi. Jos leikkaus tulee, pitää toivoa, että jaksan edes tätä osa-aikatyötä tehdä. Se, että matto vedetään jalkojen alta, on viesti hallitukselta, etten ole tarpeeksi hyvä maallemme, minua ei tarvita, olen rasite.”

”Jätän jo nyt tarpeellisia reseptilääkkeitä ottamatta, koska rahat eivät minusta riippumattomista syistä yksinkertaisesti riitä. Sanomattakin selvää, että tingin ihan kaikesta muusta ennen sitä. Ei kahvilakäyntejä, viihteellä käymisiä, sanomalehtiä, muita tilauksia. Se, että joudun maksamaan pienestä vuokra-asunnostani enemmän tulojen pysyessä samoina — en keksi, mistä enää voisin nipistää, ja tuloja en tule muualta saamaan.”

”Arkinen selviytyminen alaikäisen lapsen kanssa vaikeutuu entisestään. Jo nykyisellään tulot jäävät vajaiksi, kun yläkoululaisen kulutus kasvaa ja meidän kummankin lääkekulut kasvavat. Harrastuksista sekä vaatehankinnoista ja tietoteknisistä digilaitteista on luovuttu lähes kokonaan tai on hankittu halvinta. Lomamatkalla ei olla käyty vuosiin.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Meriluoto.

20.06 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Nämä hallituksen leikkaukset osuvat juuri niihin ihmisiin, jotka vastentahtoisesti joutuvat turvautumaan sosiaaliturvaetuuksiin, siis juuri vaikka niihin, jotka rintasyövän takia ovat esimerkiksi osa-aikatyökykyisiä tai työkyvyttömiä — juuri heihin, ja heitä on valtavasti. Näissä meidän lukemissamme tarinoissa tulee esille muutamia sellaisia elämäntilanteita, mutta niitä on paljon lisää. Silti koen tärkeäksi, että näitä täällä luetaan, koska selvästi vieläkin hallituspuolueiden edustajien on vaikea ymmärtää, millaisiin elämäntilanteisiin nämä leikkaukset osuvat.

Niinpä, arvoisa puhemies, jatkan sitaattien lukemista.

”Asun Hekan vuokra-asunnossa. Ensi vuonna vuokraani korotetaan oletettavasti 13 prosentilla, mikä tarkoittaa 85 euron nousua kuukautta kohti. En ole edes uskaltanut tehdä laskelmia, kuinka paljon enemmän asumiseni tulee kurittamaan kukkaroani, mikäli leikkaukset asumistukeen astuvat voimaan. Halvempi vuokra asunto ei ole tähän ratkaisu, sillä sellaisia ei pääkaupunkiseudulta juurikaan löydy, ja lähtö omasta rakkaasta kodista taloudellisen epävarmuuden keskellä tuntuu ajatuksenakin jo riipaisevalta. Olen pienituloinen opiskelija. Käyn töissä, suoritan opintoja ammattikorkeakoulussa. Opinnot eivät alkuunkaan olisi olleet minulle mahdollisia ilman aikuiskoulutustukea, jonka olen jo käyttänyt loppuun. Alkuvaiheessa suunnittelin talouttani fiksusti. Sain säästettyä rahaa aikuiskoulutuksesta, sillä tiesin, ettei sitä makseta koko opintojen ajalta. Silti rahani eivät tahdo riittää kaikkeen tarpeelliseen. Opiskeluun käytettävää kapasiteettia kuluu hurja määrä, kun omaa taloutta täytyy jatkuvasti tarkkailla ja pelätä, että pienikin takaisku saattaa ajaa elämäni ahdinkoon. Tällä hetkellä vaakalaudalla on valmistumiseni tavoiteajassa, ja pelkään, että menetän myös mahdollisuuden saada opintolainahyvityksen. Katson eläväni kuin mallikansa-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

lainen ja tekeväni parhaani tilanteessa, jossa olen. Kun pääministeri itse nauttii itselleen keplottelemastaan verohelpotuksesta, osallistun minä näihin talkoisiin oman hyvinvointini kustannuksella ja tahtomattani. Kuinka hallitus voi olettaa, että tällaisesta päätöksestä ei seuraa lisää yhteiskuntaa kuormittavaa huonovointisuutta? Itse en ainakaan voi hyvin. Pelko tulevasta ahdistaa, vaikken olekaan niin vaikeassa tilanteessa kuin moni muu tässä maassa.”

”Työttömänä vajaatyökykyisenä yksinasujana en kykene pitämään nykyistä vuokra-asuntoani, jos leikkaukset toteutuvat. Työttömyyskorvaus on bruttona 1 035 euroa kuussa, käteen alle tonni. Vuokra ilman asumistukea on 560 euroa.”

”Työskentelen freelancerina, ja alallani vakituiset työsopimukset käyvät ylipäättään yhä harvinaisemmiksi. Teen tällä hetkellä kolmea työtä enkä pidä lomiam, mutta kuukausitulot jäävät silti useimmiten alle 1 800 euron kuussa. Pärjään siedettävästi, sillä suuria menoja ei ole. Asun pienessä asumisoikeusyksiossä, jossa on maltillinen vuokra. Säästöjä ei tietysti kerry, mutta se ei haittaa niin kauan kuin en esimerkiksi sairastu tai uusi pandemia ei aiheuta työpaikkojeni sulkemista. Jos asumistukea leikataan, eivät tuloni yksinkertaisesti riitä. En tiedä, mitä tekisin, sillä halvempaa asuntoa en pääkaupunkiseudulta löydä. Valitettavasti myös työmahdollisuudet ovat täällä. Jos muuttaisin väljemmille vesille halvan vuokratason perässä, minulla olisi yhtä vähän varaa elättää itseni, sillä työtä olisi vähemmän.”

”Asumistukemme, noin 150 euroa, katoaa kokonaan, sillä minulla ja puolisoillani on vähän reilut 10 000 euroa säästöjä. Puolisoni on opiskelija, ja hän on säästänyt opiskeluja varten, sillä ei saa opintotukea. Säästöt ovat vuosikausien kovan työn tulosta. Ruokakuntamme tulot ovat yhteensä kahdelta hengeltä alle 2 000 euroa kuukaudessa eli alle 1 000 euroa henkilöltä.”

”Minun taloudellinen tilanteeni on jo nyt tiukilla, sillä en saa tarpeeksi tukea opiskeluun. Ahdistaa tulevat leikkaukset. Millä rahalla ostan ruokani ja millä rahalla pidän hyvinvoinnistani huolta, kun kaikki rahat menevät nyt jo vuokraan ja asumiseen?”

”Joutuisin etsimään edullisemman eli todennäköisesti myös paljon pienemmän ja huonokuntoisemman vuokra-asunnon itselleni, teinille ja vielä syntymättömälle lapselleni. Asumme nyt kolmiossa kivalla alueella lähiössä. Tästäkö pitäisi kolmen asujan sulloutua kaksioon? Teini tarvitsee ehdottomasti oman huoneen ja minä ja vauva yhden makuuhuoneen. Toinen vaihtoehto on muuttaa edullisemmalle paikkakunnalle tai kokonaan pois pahoinvointi-Suomesta. Kumpikaan näistä ei onnistu vielä. Teinillä on peruskoulu kesken, ja muutimme vasta keväällä Vantaalta Helsinkiin. Aikamoinen vaiva siis koituu minulle, ja lisää suuria elämänmuutoksia tulee siis vielä jatkossakin, jos tämä hallituksen pelleily jatkuu.”

”Olen kahden lapsen yksinhuoltaja ja terveyteni vuoksi tällä hetkellä 50 prosenttia osittaisella kuntoutustuella ja 50 prosenttia töissä. Kummallakin alaluokkalaisella lapsella on neuropsykiatrisia haasteita, ja he vaativat tavanomaista enemmän tukea arkeen. Onnen kaupalla saimme lasten kanssa jäädä avioeron jälkeen lasten synnyinkotiin, halpaan 70-luvun rivitaloomme. Muun muassa siksi, ettei perheessä ole autoa, rahaa menee vain ruokaan ja lasten tarpeisiin, ja saamme asumistukea. Olemme eläneet kädestä suuhun jo ennen hintojen nousua. Olisimme kodittomia, jos korkojen nousua ei olisi otettu huomioon asumistuessa. Korkojen nousun jälkeenkin asuntomme on edelleen kohtuuhintainen ja halvempi kuin puolet pienempi vuokra asunto. Jos asumistuki omistusasunnoista lakkautetaan, pitäisi hakeutua toimeentulotuen piiriin. Pahimmassa tapauksessa se tarkoittaisi sitä,

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

etten voi enää jatkaa osa-aikaista työtä ja kuntoutusta takaisin työelämään, jos kriteerit toimeentulotukeen eivät silloin täyty. Jos meidän pitäisi muuttaa vuokralle lasteni hyvinvoinnin kustannuksella, asumiskulut nousisivat 200—400 euroa kuussa ja asumistuki nousisi saman verran. Kumpikaan näistä vaihtoehtoista ei kuulosta siltä, että valtion varoja säästyisi tai työnteko lisääntyisi.” — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Pekonen.

20.14 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olen vähän pahoillani siitä, että edustaja Reijonen ehti jo poistumaan täältä salista, kun olisin toivonut, että myöskin hän olisi ollut kuuntelemassa täällä näitä tarinoita ja ehkä myöskin vaihtoehtoa hänen omille ajatuksilleen. Hän on täällä moneen kertaan todennut, että ei ole vaihtoehtoa kuin leikata näistä pienituloisten ihmisten etuuksista, vedoten valtion tiukkaan taloudelliseen tilanteeseen. Mutta toistan täällä, että edelleen nämä ovat arvovalintoja.

Joku on myös arvellut, että me vasemmistoliiton eduskuntaryhmässä olemme keksineet itse näitä ihmisten tarinoita. Se on kyllä aikamoinen juttu. Kyllä meistä aika moni on aikamoinen tarinankertaja, mutta tällaisiin tarinoihin emme mekään pysty. Sen takia, arvoisa puhemies, tälle seuraavan sitaatin lähettäjälle haluan lähettää erityisen rakkaat terveiset.

”Minua totta tosiaan pelottaa aivan järkyttävän paljon nämä hallituksen jutut. Opiskelevana yksinhuoltajana minun tulot tulee tippumaan paljon, mikäli olen ymmärtänyt kaikki jutut oikein. Pelkään, kun jo nyt kaikki rahat menevät pakollisiin laskuihin, ruokaan ja lääkkeisiin, että mitä jos tapahtuu jotain, esimerkiksi sairastun ja joudun maksamaan lisälaskuja. Mitäs jos lapsista jompikumpi sairastuu ja saan lisää lääkekuluja? Miten pystyn opiskelemaan, kun nyt jo tingin omasta ruuasta, että lapset saavat varmasti ruokaa ja vaatetta päälle?

Olen vielä siinä hyvässä tilanteessa, että olen laskenut joka pennin tarkkaan ja pysyn budjetissa, mutta se budjetti tulee pienenemään. Ja se, minkä olen voinut käyttää lasten vaatteisiin ja kenkiin, nekin kirppikseltä, tulee häviämään täysin. Ei ole sitä puskuria, millä maksaa se ylimääräinen sairaalamaksu tai ylimääräiset lääkkeet. Minun ainoa toivo on, että tullaan saamaan toimeentulotukea. Vaan kun minulla on se opintolaina haettu ja se sopimuksella maksetaan syksyllä ja keväällä, niin saankohan edes sen toimeentulotuen? Minulla ei ole sitä tukiverkkoa, joka lapsille mitään tois. Kukaan ei tuo ruokakassia ovelle, jos rahat loppuvat.

Minun on pärjättävä täysin sillä rahalla, mitä saan. Jo nyt se on aivan liian pieni, kun kaikki kulut nousevat koko ajan. Iltaisin vaan itkettää, että mihin sitä joutuu. Jo nyt asuu halvimmassa mahdollisessa asunnossa, mihin ehdutaan, ja ne kaksiot ja yksiöt eivät paljon tätä halvempia ole, joten hyöty ei olisi paljon 100:aa euroa suurempi. Riittääkö rahat ruokaan vielä ensi kuussa? Riittääkö rahat, että saan lapsille uudet kengät joka kaudelle, kun talvi-, kevät-, kesäkengät kutistuvat kaapissa?

Kuinka kummassa hallitus on valmis ajamaan ihmisiä epätoivoon? Mitä kummaa ne luulevat saavuttavansa sillä, että köyhät ja sairaat köyhtyvät ja sairastuvat lisää? Eikö tule mieleen, että itsemurhat, perhesurmat, väkivalta ynnä muu lisääntyy, mitä ahtaammalle ihmiset ajetaan? Palvelut on jo nyt alhaalla, mielenterveystyö ei tuppaa taivaalta tarvitseville tippumaan, kun ei ole lisää resursseja siellä palveluissa.

Ei mulla muuta. Itkettää vaan tämä kamaluus.”

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

Puhemies! [Puhuja herkistyy] Tämä oli vähän liian läheltä, olen pahoillani. Mutta luen vielä muutaman meille lähetetyn sitaatin:

”Rahat loppuu yksinkertaisesti kesken. Ei olisi enää varaa matkustaa sukulaisten tai läheisten luokse, eikä heillä olisi varaa matkustaa minun luokseni. Myös ruokailua täytyisi rajoittaa reilusti, puhumattakaan harrastuksista ja vapaa-ajasta. Rahat eivät riittäisi myöskään säännöllisiin sairaalakuluihin, jotka ovat minulle pakollisia, joista Kela ei kuitenkaan korvaa senttiäkään koska olen työkykyinen eikä hoidon tarve johdu tapaturmasta.”

”Jos meiltä leikataan asumistukea, perheemme kärsisi, sillä olen opiskelija ja puolisoni palkkатыössä, ei millään huippupalkalla, mutta emme olisi siis myöskään oikeutettuja toimeentulotukeen, mikä taas ajaisi minut töihin kaikille liikeneville vuorokauden tunneille, kun puolisoni ei työskentele. Tämä olisi yhtä kuin että olisin pois lasteni ja puolisoni luota jatkuvasti tai joutuisin lopettamaan opintoni ja toivomaan, että löydän työmarkkinoille arvottomilla papereilla hyväpalkkaisen työn. En tiedä, miten me tästä selvitään.”

”Opiskelen sairaanhoitajaksi. Opintoihin sisältyy useita palkattomia harjoittelujaksoja, joiden aikana olen opintovapaalla nykyisestä lähihoitajan työstäni. Koska hallitus aikoo lakkauttaa myös aikuiskoulutustuen, on ainoa tuloni jokaiselta harjoittelujaksolta noin 400 euron opintoraha ja mahdollinen asumislisä. Lainaa saa ottaa kuukausittain 650 euroa.”

”Asun kahdestaan pienen lapseni kanssa Helsingin Kontulassa. Asunto on oma. Pelkäämme hoito- ja korjausvastike ovat tuon 400 euroa kuukaudessa. Lainaa on vielä 150 000, sillä vaikka asunto oli halpa, minulla ei ollut aiempaa pääomaa. Korkoa olen nyt maksanut yli 400 euroa kuukaudessa. Asumismenot ovat siis ilman pääomakseni kertyvää lyhennystä tuon 800 euroa kuukaudessa. En tiedä, mitä teen. Elämme jo nyt kädestä suuhun. Toki voisin vaihtaa asunnon pienempään, mutta se ei merkittävästi muuta tilannetta. Jos vaihtaisimme vuokralle, asumismenot kaksiosasta olisivat vähintään tuon saman summan. Oli tilanne mikä hyvänsä, muutimme siis vuokralle tai pysyisimme omassa kodissamme, niin se on omalla kohdallani täysin kestäväntöytä. Toivottavasti en joudu lopettamaan opintojani.”

Arvoisa puhemies! Tässä minun osaltani nämä sitaattit, joita luin täällä eduskunnassa tämän asian käsittelyn osalta. Kello on jo aika paljon, töitä on tehty tänään aika paljon, ja huomaa, että oma jaksamisenikin rupeaa olemaan äärirajoilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Lohi.

20.20 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Suomen taloudellinen tilanne on paljon synkempi kuin mitä osasimme ennakoidakaan. Valtio ottaa ensi vuonna velkaa 11,4 miljardia, ja velanotto tulee vaan kasvamaan seuraavina vuosina. Velkalaivaa ei käännetä, vaikka niin luvattiinkin. Ensi vuonna peräti 13 prosenttia kaikista valtion kuluista maksetaan velalla. Se tarkoittaa sitä, että meidän on pakko tehdä myös päätöksiä, joissa supistetaan meidän menoja, säästöpäätöksiä eli leikkauksia, mutta tarvitaan myös ennen kaikkea kasvua. Pelkillä leikkauksilla tämä maa ei tule nousemaan.

Mutta kun katsoo tätä hallituksen esitystä, niin jotenkin tulee mieleen muutaman vuoden takaa lehden otsikko, lehden, joka teki jutun nykyisestä valtiovarainministeri Riikka Purrasta, ja siinä luki, että Riikka Purra ei usko empatiaan politiikassa. [Vasemmalta: Se näkyy!] Minä uskon. On tärkeää, että jokainen päättäjä päätöksiä tehdessään asettuu, ja mitä vaikeampi päätös on, sitä enemmän pitää kyetä asettumaan niitten ihmisten asemaan, joita päätös koskee. Pitää olla kiinnostunut siitä, mitä todellisuudessa siellä arjessa tämä päätös tarkoittaa niille ihmisille. Tässä tapauksessa olen erityisen huolissani siitä, että sa-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

malla kun meidän velvollisuus on laittaa taloutta kuntoon, meidän yhteinen tehtävä on luoda tähän maahan toivoa, luoda ihmisille toivoa ja luoda yrityksille toivoa ja yrittäjille toivoa, jotta he uskaltaisivat luottaa tulevaisuuteen ja investoida tähän maahan, uskaltaisivat kouluttautua, perheellistyä, hankkia ammatin ja tehdä töitä tässä maassa, mutta se on surkea tilanne, jos me päätöksillä luomme ihmisille toivottoman tilanteen, sellaisen tilanteen, että he ajattelevat, että ylämäki on niin jyrkkä, että eivät tässä enää voimat riitä lähteä edes yrittämään kiikkumaan ylöspäin.

Näissä asumistukileikkauksissa minusta yksi suurimmista ongelmista — on varmasti monia muitakin ongelmia, me ollaan kuultu näitä tarinoita täällä — yksi isoista ongelmista, jota ei ole minusta hallituksen esityksessä huomioitu, on se, että ei ole todellisuudessa katsottu, mitä omistusasuntojen kokonaan poistaminen asumistuen tuen piiristä voi tarkoittaa yksittäisissä tapauksissa. Niitä talouksia on muuten yllättävän paljon, jotka saavat sitä. Ajatellaan vaikka hieman syrjempänä seutukaupungissa olevaa vammaista ihmistä, joka on saanut joskus hankittua omistusasunnon mutta on erittäin pienituloinen. Ei ole mitään järkeä, että me pakotamme hänet myymään sen asunnon — jos hän yleensä saa kaupaksi sieltä asuntoa — menemään selvästi kustannuksiltaan korkeampaan vuokra-asuntoon, ja hän saa sitä kautta tietenkin asumistukia paljon enemmän kuin saisi omistusasuntoon, mutta hän joutuu luopumaan siitä asunnosta. Yhteiskunta häviää siinä, hän häviää, kaikki häviävät siinä. Samaten meillä on yksittäisiä tilanteita, että monilapsista perhettä kohtaa työttömyys. Saattaa olla, että ovat satoja euroja, ääritilanteissa jopa yli tuhat euroa kuukaudessa nämä hallituksen leikkaukset yhdelle perheelle. Minusta tällaiset päätökset, joita nyt ollaan tekemässä, ovat omiaan ajamaan nämä ihmiset toivottomaan tilanteeseen. [Vasemmalta: Kyllä!]

Olen saanut itsekin muutamia soittoja ihmisiltä, jotka ovat kertoneet omasta tilanteestaan. On tullut soittoja opiskelijoilta, jotka ovat kysyneet, miten he pärjäävät ja mitä mieltä olet näissä leikkauksista. Heitä hirvittää, miten he tulevat toimeen ensi vuonna. Kun lähdetään sosiaaliturvaa uudistamaan ja tekemään säästötoimenpiteitäkin, ei pitäisi koskaan tehdä toimenpiteitä, jotka ajavat ihmiset viimesijaiselle sosiaaliturvalle eli toimeentulotuen piiriin. Se aiheuttaa myös tuloloukkuja. Nyt tässä on aivan selvästi tilanne, jossa ei ole arvioitu kokonaisuutena näitä, ja vaikka hallitus aloittaessaan lupasi pääministerin suulla, että kun tehdään vaikeita päätöksiä, niin katsotaan, että kukaan ei joudu kohtuuttomaan tilanteeseen, niin nyt joutuu. Nyt joutuu. Sen takia on minusta ikävä tällöisten päätösten edessä nyt olla.

Keskustan vaihtoehto olisi ollut erilainen. Mekin tunnustamme, että asumistukijärjestelmään on pakko ohjata säästöjä, mutta me olisimme katsoneet vähän kohtuullisuutta sinne ja pitäneet myös omistusasunnot asumistuen piirissä. Eihän siellä lainanlyhennyksiin sitä asumistukea saa vaan asumiskustannuksiin ja korkoihin, ja nyt kun korot nousevat, niin moni lapsiperhe on muutoinkin helisemässä tässä tilanteessa. Työttömyyden kohtaava ei välttämättä saa, vaikka haluaisi, töitä. Suhdanne on sellainen. Jos ajatellaan vaikka rakennusalan työntekijöitä, niin jos he joutuvat työttömiksi, niin vaikka kuin leikataan työttömyysturvaa, asumistukea, otetaan sieltä lapsikorotukset pois, ei se yhtään työpaikkaa tuo tähän maahan, se pitää myös tunnustaa rehellisesti. Siksi olen vähän pettynyt, että perussuomalaisilla, jotka ovat joskus historiassa olleet myös vähempiosaisen kansan puolustajia, nyt tuntuu, sosiaalisen omantunnon paikalle onkin tullut lompakko.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen.

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

20.27 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kun käsitellään tätä asumistuen kokonaisuutta näiden kaikkien muidenkin sosiaaliturvaleikkausten jatkoksi, niin on hyvä todeta jälleen se asia, että en väheksy pätkääkään sitä tarvetta, joka liittyy julkisen talouden tervehdyttämiseen, tasapainottamiseen, ja varmasti tässä työssä myös koko sosiaaliturvajärjestelmä on syytä käydä läpi, mutta kun näitä päätöksiä tehdään, varsinkin tässä ajassa, niitä on syytä tehdä vakaassa oikeudentunnossa ja siten, että ne mahdollisimman hyvin toteuttaisivat yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, ja tähän on se suurin virhe, jonka hallitus nyt omassa politiikassaan tekee, että se kaikissa päätöksissään onnistuu löytämään sen kaikista epäoikeudenmukaisemman tavan toteuttaa nämä päätökset.

Olen ymmärtänyt, että inhimillinen kärsimys tai empatia tai muut näihin liittyvät kysymykset eivät ole niitä, jotka tässä nyt hallituksen päitä tai hallituspuolueiden edustajien päitä suuntaan tai toiseen olisivat kääntämässä, mutta toivoisin, että ainakin kaksi asiaa nyt puhuttelisivat myös hallituspuolueissa.

Ensimmäinen liittyy siihen, että todella näillä sosiaaliturvaleikkauksilla, jotka hallitus tekee ja jotka useamman arvion mukaan ovat todella historiallisen suuret, kokonaisuudessaan noin 1,4 miljardia euroa, joihin myös tämä asumistuen leikkaus kuuluu, johtavat siihen, että toimeentulotukisaajien lukumäärä nousee uusimpien arvioiden mukaan jopa 100 000 henkilöllä — siis satatuhatta uutta henkilöä toimeentulotuen pariin, mikä tarkoittaa sitä, että se hallituksen oma arvio toimeentulotukimenojen kasvusta ensi vuodelle, reilut 100 miljoonaa euroa, on luultavasti alakanttiin, ja luulisi, että ainakin tästä hallituspuolueidenkin edustajat olisivat huolissaan, onko todella järkevää siirtää ihmisiä ensisijaiselta sosiaaliturvalta viimesijaisen sosiaaliturvan piiriin, mikä tarkoittaa, totta kai, myös sitä, että näiden ihmisten osalta kannustinloukut nykyiseen verrattuna vain ja ainoastaan pahe-nevat.

Toimeentulotuki on useimmissa tutkimuksissa todettu kaikista passivoivimmaksi sosiaaliturvan muodoksi, ja yleisesti ottaen aikaisemmin Suomessa on ollut tavoite, että pysyisimme välttämään sitä, että ihmiset tippuisivat toimeentulotuen varaan. Nyt hallitus on todella valinnut toisin ja on ottanut tietoiseksi valinnakseen myös sen, että toimeentulotukimenot tulevat radikaalilla tavalla kasvamaan.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, josta toivoisin, että se edes puhuttelisi hallituspuolueiden edustajia, liittyy sitten näihin kannustinloukkuihin. Hallitushan on omaksi tavoitteekseen asettanut, aivan järkevä tavoite, että puretaan kannustinloukkuja, eli toisin sanoen tehdään työn tekemisestä kannattavampaa kuin työn tekemättä jättämisestä. Tässä tavoitteessa yhdyin hallituksen julkilausuttuihin tavoitteisiin aivan 100-prosenttisesti.

No, nyt sitten kun katsotaan käytännössä, mitä todella tapahtuu, niin hallitus näillä toimenpiteillä, joilla se ajattelee, että se parantaa tai purkaa kannustinloukkuja, se tosiasiallisesti tulee vain luomaan niitä lisää. Täällä aikaisemminkin on todettu, että itse asiassa tämä hallitus tulee tekemään uuden Suomen ennätyksen kannustinloukkujen luomisessa, kun se lähtee romuttamaan näitä osa-aikatyön kannusteita, ja tämä tulee johtamaan siihen, että ihmiset, jotka tällä hetkellä tekevät osa-aikatyötä, esimerkiksi näiden suojaosien turvin, elikkä heillä muu sosiaaliturva, on se sitten asumistuki tässä tapauksessa tai vaikkapa työttömyysturva, ei laske siitä, että ottavat vähän työtä vastaan, sen sijaan, että he siirtyisivät kokoaikatoihin, niin kuin hallitus ajattelee, tosiasiallisesti joutuvat kokoaikatyöttömyyteen, ja tältä osin työllisyys luultavasti tulee heikkenemään, ei siis paranemaan.

Onkin kuvaavaa, että hallituksen näissä omissa arvioissa työllisyysvaikutuksiksi, liittyen näihin sosiaaliturvaleikkauksiin, ei huomioida sitä, mikä on negatiivinen vaikutus

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

näillä osa-aikatyön kannusteiden romuttamisilla. Tämä käy varsin selväksi, kun nyt varsinkin katsotaan sitä työllisyyskehitystä viimeisten vuosien osalta, jolloin me näemme varsinkin pandemian jälkeen itse asiassa tästä työllisyysasteen noususta, että iso osa selittyy juuri sillä, että osa-aikatyö Suomessa on yleistynyt. Joillekin se on vastentahtoista, mihin on pyritty puuttumaan, että jokainen saisi kokoaikatyön, mutta on paljon myös heitä, jotka haluavat tehdä osa-aikatyötä, ja tämän jo todistaa sekin, että jos nyt katsomme vaikkapa palkkasummaa, joka on kehittynyt erittäin positiivisesti, sitten taas vastaavasti tehdyt työtunnit eivät ole siinä samassa vauhdissa kehittyneet, mikä todistaa oikeastaan sen, että osa-aikatyö on yleistynyt ja varsinkin osa-aikatyö niin ikäihmisten puolella kuin nuorempien puolella on entisestään yleistynyt.

On monia henkilöitä, jotka todella ovat pystyneet osa-aikatyötä tekemään näiden suojaosien turvin, mikä on johtanut siihen, että he ovat pystyneet tekemään edes vähän töitä, ja nyt kun hallitus nämä suojaosat poistaa, niin tämä tulee johtamaan siihen, että nämä henkilöt tulevat sitten jatkossa olemaan kokonaan työttömiä. Tämä on iso linjanmuutos siihen nähden, mitä viimeiset 10 vuotta ihan täältä vasemmalta oikealle ollaan ajateltu, että on paljon järkevämpää se, että jokainen tekisi edes vähän töitä, kuin se, että ei tehtäisi töitä ollenkaan, ja nyt todella hallitus tämän muuttaa.

Hallitushan on perustellut tätä muutosta sillä, että nämä suojaosat ovat lisänneet kannusteita muuntaa kokoaikatyö osa-aikatyöksi eli tietyllä tapaa vähentää omaa työpanostaan, mutta viimeisimmät tutkimukset ovat osoittaneet, että tällaista muutosta näiden suojaosien vaikutuksesta ei ole tapahtunut. Eli tällaista argumenttia en toivo, että myöskään hallitus enää käytä, vaan tosiasiaa nämä suojaosat ovat vaikuttaneet niin, että ne ovat nimenomaan lisänneet niiden työn kannusteita, jotka ovat olleet kokonaan työttömänä näiden tukien varassa, ja näiden henkilöiden osalta todella nämä suojaosat ovat laskeneet työn vastaanottamisen kannusteita. Olisin toivonut, että mieluummin tällä linjalla olisi jatkettu, koska tämä olisi ollut pidemmän päälle myös työllisyyden kehittymisen näkökulmasta erittäin järkevää.

Toisekseen täytyy sanoa, että varsinkin asumistukeen kohdistuvat leikkaukset tulevat johtamaan siihen varsinkin kasvavien kaupunkien alueella, että monelle alalle, varsinkin palvelualoille, koittaa työvoimapula, kun henkilöillä ei ole enää varaa asua oman työpaikan lähetyvillä. Ja niin kuin tiedämme, näihin ammatteihin ei lähdetä kyllä pendelöimään kovinkaan kaukaa, ja senkin takia nämä hallituksen säästöesitykset ovat kyllä haitallisia tulevan työllisyyskehityksen näkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

20.35 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin lämmin kiitos kollegoille, jotka ovat täällä jakaneet niiden ihmisten kokemuksia, joihin nämä leikkaukset osuvat, ja lujaa osuvatkin. Haluan kiittää myös niitä — olkoonkin erittäin harvalukuisia — hallituspuolueiden edustajia, jotka ovat rohkaistuneet näitä epäoikeudenmukaisia leikkauksia puolustamaan. Nämä harvat puolustuspuheenvuorot ikävä kyllä ovat osoittaneet, että nämä leikkauspäätökset on todella taidettu tehdä ilman kovin hyvää ymmärrystä todellisista vaikutuksista ihan oikeiden ihmisten elämään tai sitten niistä vaikutuksista piittaamatta. Erityisen häiritsevää on tämä perustelu, että on vain pakko, nämä leikkaukset on vain pakko tehdä, koska se on minusta itse asiassa demokratiaa vähättelevä väite. Poliitikassa on kyse valinnoista, arvovalinnoista, ja teillä hallituspuolueissa on mahdollisuus ja myöskin vel-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

vollisuus vaikuttaa asioihin ja tehdä valintoja. Asumistuesta hallitus leikkaa, jos en ihan väärin muista, noin 150 miljoonaa euroa. Saman verran hallitus laittaa rahaa markkinoita vääristävään, tehottomaan ja ympäristölle haitalliseen teollisuuden sähköistämistukeen. Ja tämä on vain yksi monista vaihtoehdoista, joita hallituksella olisi ollut tällekin leikkaukselle.

Arvoisa puhemies! Hallituspuolueista on usein tämän syksyn aikana myös sanottu, että leikkaukset kohdistetaan tähän niin sanottu aktiiviväestöön, joka voi itse vaikuttaa omaan tilanteeseensa. No, ensinnäkin täällä on kuultu lukuisia esimerkkejä tilanteista, joissa ihmisillä ei todella ole mahdollisuuksia vaikuttaa. Ja siihenkään ei ole kukaan hallituspuolueiden edustaja useidenkaan kysymysten jälkeen suostunut vastaamaan, miten ihmeessä vaikkapa sen toimeentulotuen varaan tipahtavan perheen lapsen olisi pitänyt omalla toiminnallaan estää nämä leikkaukset tai miten sen nyt jo työssä käyvän yksinhuoltajan pitäisi pärjätä — ottaa kenties toinen työ, nähdä lastaan entistä harvemmin. Onko tämä sellainen yhteiskunta, mitä hallitus haluaa rakentaa ja entisestään vahvistaa?

Arvoisa puhemies! Asumistukileikkauksia on ainakin ensimmäisessä käsittelyssä perusteltu myös sillä, että kyllä myös 50-luvulla yksinhuoltajien monilapsiset perheet saattoivat elää yksioissa. Kysyn vaan, onko siis niin, että toimeentulotukea saavien vanhempien lapsille kelpaa hallituksen mielestä 50-luvun elintaso, siis sellainen, jossa poikien eliniänodote oli 65 vuotta, oppikouluun jatkoi vain harva, hammasvaivat hoidettiin hampaita poistamalla, lapsia menehtyi tuhkarokkoon ja käytännössä kaikki lapset altistuivat tupakansavulle, koska kaikkialla vedettiin röökiä. [Vasemmalta: Hyvä kysymys!] Kaikki ei ollut ennen paremmin, eikä kaikkien kannata hakea inspiraatiota 50-luvulta.

Hyvät kollegat, ei nyt yritetä kuitenkaan nostalgisoida näitä leikkauksia jotenkin kauniimmiksi kuin mitä ne ovat. Ei niistä kauniita saa. Ne kurittavat, ajavat entistä ahtaammalle monia ihmisiä, joilla todella ei ole vaihtoehtoja — toisin kuin hallituksella olisi ollut. [Aino-Kaisa Pekonen: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

20.38 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Palataan takaisin 2000-luvulle. Tällä salissa on tänäänkin luettu hädissään olevien ihmisten viestejä sitaateissa. Vastaavia sitaatteja ei varmaankaan löydy kaikkien tässä salissa istuvien lähipiiristä. Tämän vuoksi olisikin hyvä tutustua näiden ihmisten elämään, keihin nämä kaikki leikkaukset kohdistuvat.

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on rakennettu yhdessä, ja sitä ollaan vastoin useita asiantuntijalausuntoja murentamassa pala kerrallaan. Nyt käsittelyssä oleva palanen ei ole kooltaan pieni vaan hyvin merkittävä osa heikommassa asemassa olevien ihmisten toimeentuloa ja arjessa pärjäämistä. Muutokset kohdistuvat pienituloisimpiin kotitalouksiin, ja muutokset koskevat 167 000:ta lasta, joista 107 000 asuu yksinhuoltajatalouksissa. Esitys pienentää lapsiperheiden käytettävissä olevia tuloja lisäten lapsiperheköyhyyttä.

Edellisessä puheenvuorossani totesin, että vastoin eräiden tahojen näkemyksiä kaikilla lapsilla ei ole Suomessa tasavertaisia mahdollisuuksia rakentaa itselleen tulevaisuutta. Yhteiskunnan eriarvoisuus sen sijaan näillä esityksillä kasvaa entisestään. Leikkaustoimilla lisätään köyhyysrajan alla eläviä maassamme. Kysynkin, onko se hyvinvointiyhteiskunnalle oikea suunta. Nämä leikkaukset tehdään samaan aikaan, kun hyväosaiset saavat verohelpotuksia. Arvovalinta — se sana on täällä salissa toistunut syksyn aikana useasti, ja

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

tämän asian yhteydessä sanaa on varsin hyvä käyttää. Useampi perhe ja lapsi joutuu kohtuuttoman tilanteen eteen. Tosiaankin arvovalintoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kontula.

20.40 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Muutama sana vielä yhdestä ryhmästä, johonka hallituksen leikkaukset merkittäväällä tavalla kohdentuvat, nimittäin opiskelijoista.

Aikanaanhan, kun Sipilän hallitus leikkasi 80 euroa opintorahasta, se diili meni niin, että sitten siirtymä yleisen asumistuen piiriin kompensoi ainakin osalle opiskelijoista tämän leikkauksen suuruutta. No, nyt kun asumistuesta merkittävästi ollaan leikkaamassa, niin varmaankin nyt sitten opintorahaa taas vastaavasti nostetaan, eikö niin? — No, eipä mennyt niin. Opintorahaakin leikataan indeksileikkausten myötä jopa sen kymmenisen prosenttia, mikäli huonosti käy. Sen lisäksi aikuisopintotuki lakkautetaan ja avoimen yliopiston opiskelu muuttuu aikaisempaa kalliimmaksi. Nämä ovat kaikki muutoksia, joiden argumentoidaan korjautuvan sillä, että opintolainaa saa enemmän.

Käytännössä kysymys on uudistuksesta, joka entisestään lisää erityisesti korkeakouluopintojen sosioekonomista valikoivuutta. Eli sellaisten ihmisten, jotka tulevat vauraammista perheistä, on helpompaa, turvallisempaa ja todennäköisempää opiskella pitkään kuin sellaisten, jotka tulevat köyhemmistä perheistä. Tämä tapahtuu kahden eri mekanismin kautta. Toisaalta köyhistä perheistä tulevat lapset ovat varovaisempia ottamaan lainaa, koska heillä ei ole samanlaista varmuutta ja turvaa talouden riskejä vastaan, ja toisaalta jos he nyt sitten sitä lainaa ottavat, niin siinä vaiheessa, kun opinnot on saatu päätökseen, he aloittavat aikuiselämän huomattavasti suuremman lainataakan kanssa kuin ne nuoret, jotka tulevat hyvätuloisista perheistä.

Aikanaan kun päädyttiin siihen, että ylipäätään opiskelu tapahtuu lainarahan turvin, niin se ajatus oli, että kysymys on investoinnista, jonka melko varmasti se korkeampi koulutustaso tuottaa takaisin sitten parantuneina tuloina. No, tämä argumentaatio on ollut aina heikko sen takia, että koskaan ei ollut semmoista tilannetta, että satavarmasti voi opiskellessaan tietää, ettei koskaan sairastu tai jostain muusta syystä olekin sitten työmarkkinoiden ulkopuolella. Ja sen takia jo silloin, kun tähän järjestelmään mentiin, fiksumpi järjestelmä olisi ollut semmoinen, jossa progressiivisen verotuksen kautta maksetaan ne opintoaikaiset kulut takaisin sitä myöten, että kustannetaan sitten omalta osaltaan sen seuraavan polven opiskelua ja maksetaan niille kulloinkin opiskeleville elämiseen riittävää opintorahaa.

Nyt tietysti tämä investointiajattelu on erityisen vanhentunut tässä ajassa, jossa odotettavissa oleva ansiokehitys vaihtelee todella merkittävästi eri alojen välillä ja tulevaisuudenusteet ovat niin epävarmoja, että on hyvin epäselvää, tuleeko sellainen ansiokehitys koskaan toteutumaan, jonka varaan näitä ennakointoja on aikanaan rakennettu.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä ajattelin tässä puheenvuorossani lukea erityisesti opiskelijoiden kokemuksia tästä asumistukileikkauksesta.

”Olen opiskelija. Sain ostettua oman asunnon pilkkahintaan ja huonossa kunnossa, ajatuksena oli alkaa vihdoinkin rakentamaan juuria ja saada elämä tasapainoon. Minulla kävi puhdas tuuri, että sain asuntoni tosi halvalla. Koska olen opiskelija, elän nyt pääasiassa tuilla. Tällä hetkellä saan tukia yhteensä 618 euroa, johon on nyt tulossa 338 euron leikkaus, jos minulta loppuu asumistuki. Minun pitäisi siis kuukaudessa elää vain 279 eurolla. Itkettää ja pelottaa. Kerrankin elämässä kävi tosi hyvä tuuri, ja nyt matto vedetään jalkojen

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

alta. En koe, että hallitus välittää minusta — suorastaan rankaisee, kun kehtasin ottaa ison riskin ja yritin olla omillani ja rakentaa elämäni.”

”Olen osa-aikaisesti töissä samalla, kun luen lääkiksen pääsykokeisiin. Jos asumistukea leikattaisiin, en pystyisi lukemaan enää yhtä paljon kuin mitä pitäisi, koska joutuisin tekemään täyspäiväisesti töitä, että selviäisin peruselinkustannuksista. Tämän seurauksena joutuisin luopumaan isoimmasta unelmastani päästä lääkäriksi.”

”Opiskelijana tuet eivät enää riittäisi pakollisiin asumiskuluihin ja vain vuokranmaksua ja elintarvikkeita varten olisi pakko ottaa lainaa. Työssä käymiseen aika ja voimavarat eivät yksinkertaisesti riitä, jos haluaa valmistua ajallaan.”

”Nykyään opintoraha ja asumistuki käsittävät ainoastaan yksiöni vuokran, muut kuukausittaiset menot rahoitan työnteolla. Töitä minulla ei ole kuitenkaan mahdollista tehdä enempää, elikkä leikkaukset kattaakseni joutuisin nostamaan opintolainaa.”

Lopuksi haluan vielä muistuttaa, että opiskelijat eivät suinkaan kaikki ole sellaisia yleisen stereotyyppisen opiskelijan mukaisia sinkkuja, jotka eivät ole vielä erityisesti juurtuneet millekään paikkakunnalle, voivat muuttaa miten tahansa ja vasta etsivät elämänsä suuntaa. Meillä on opiskelijoissa myös ihmisiä, jotka ovat vanhempia, jotka hoitavat ehkä vanhoja vanhempiaan, joilla on erilaisia muitakin velvoitteita kuin taistelu jokapäiväisen leivän puolesta.

Jos me halutaan semmoinen yhteiskunta, joka oikeasti on resilientti niille muutoksille, joita tulevaisuus on tuomassa tullessaan, niin meillä ei olisi nyt varaa menettää ajatusta tästä elinikäisestä oppimisesta ja siirtyä takaisin sellaiseen filosofiaan, jossa kerran käydään koulussa siihen saakka, kun perhetausta antaa myöten, ja se on sitten siinä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Saramo.

20.47 Jussi Saramo vas: Arvoisa rouva puhemies! Otin varmaankin ensimmäistä kertaa tänne mukaan pädin, koska lupasin keskustelua seuranneelle ihmiselle lukea hänenkin viestinsä, ja luen sen nyt heti ensimmäisenä.

”Olen vielä muutaman hetken persu. Arvoisat entiset puoluetoverit, kuinka voitte vääntää mustaa valkoiseksi oman puolueen väelle? Olette pettäneet lupaukset, joita vaalien alla annettiin. Te eduskunnassa olette pettäneet puolueen hiljaiset kannattajat leikkaamalla kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta. Olette vain kasvattaneet omaa egoa puolueen hiljaisen väen kustannuksella. Itse olen osatyökyvytön, oikeasti lääkärien mukaan työkyvytön, mutta Varma ja Kela lääkäriensä mukaan ovat eri mieltä. Olen siis riippuvainen osittain eläkkeen lisäksi työmarkkinatuesta ja asumistuesta. Jos näitä leikataan samalla vuokrien noustessa, alkaa yhtälö olla mahdoton. Yhteiskunnan osallistumiseen olen toki osallistunut. Olen vaaleissa ollut lautakunnassa useissa eri tehtävissä ja osallistunut sen myötä demokratian toteutumiseen. Siihen usko horjuu nyt pahasti. Jos osallistuisin, niin tulevasta toimeentulotuestani nuo leikattaisiin siis pois. Näinkö te, persuedustajat, lupasitte vaalien alla? Missä on se puolue, joka lupasi pitää huolta kaikista heikoimmassa asemassa olevista? Itse olen pitkäaikainen persu, joskaan en enää vuodesta 2024 lähtien. Olen harmissani, että valtiovarainministeri Purra ei ole täällä vastaamassa tähän kysymykseen. Asumistuen leikkaaminen samaan aikaan nousevien vuokrien ja ruoan hintojen kanssa on aivan käsittämätöntä. Kuinka olette voineet kaikista lupauksista huolimatta lähteä Orpon hallituksen kyykyttämispolitiikkaan mukaan? (Kysy paikalla olevilta perussuomalaisilta, jos joku on, miltä tuntuu menettää työmies Putkosen lisäksi ainakin allekirjoittanut sama-

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

na syksynä.) Persut on muka tasa-arvoisia, hitot on. Miesjärjestö” — pahoittelut, luen tämän sellaisenaan — ”on jo vuosia ollut saamatta minkäänlaisia tukia emopuolueelta. Saman linjan näköjään kohtaavat nyt myös äänestäjät. Olette leikkaamassa pienituloisimmilta yksin asuvilta eniten. Kuinka te kehtaatte?

Arvoisa puhemies! Ilmoitan ilokseni, etten ole enää puolueen jäsen 2024 alkaen.”

Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että vain muutama hallituspuolueen edustaja on halunnut osallistua tähän käsittelyyn, ja kiitos teille kahdelle tai kolmelle, jotka täällä olette. Itsekin tuossa mietin näitä kokemuksia kuunnellessani, että helpompi olisi olla tietämättä ja kuulematta. Mutta meillä on velvollisuus tietää, mitä meidän päätöksemme ihmisille tekevät, ja siksi luen vielä aiemmin lähetettyjä lainauksia.

”Haluaisin tietää, milloin nämä leikkaukset tulevat voimaan, koska menetän asumistukea ja en tiedä, milloin minun pitää alkaa etsiä edullisempaa asuntoa. En tiedä, onko minulla enää varaa asua Helsingissä. Minun tulisi nostaa kaikki mahdollinen opintolaina. Valmistuttuani kuvataiteilijaksi minulle tulee olemaan hankalaa saada taiteen kentältä työtä ja säännöllisiä palkkatuloja, mikä vaikeuttaa lainan takaisinmaksua. Minulla ei myöskään ole voimia tehdä töitä opintojen ohella mielenterveyteni vuoksi.”

”Olen pienituloinen työssäkäyvä, opiskeleva yksinhuoltaja ja pohdin, vaikuttaako tämä lapsen harrastukseen, sillä jalkapallon harrastaminen ylipäänsä on kallista, ja jostain täytyy sitten nipistää. Todella epäreilulta ja ikävältä tuntuu, että lapsi kärsii.”

”En voisi asua omillani, tai pitäisi lopettaa opiskelu, jotta voisi käydä töissä ja asua omillaan.”

”Olen yksin asuva opiskelija. Huolehdin raha-asioista päivittäin, ja koetan olla niin säästeliäs kuin vain pystyn. Käyn kesäisin töissä ja tienaan siellä hieman säästöjä. Kuitenkin leikkaus vaikuttaisi merkittävästi jo vähäisiin menoihin. Ahdistun rahan käytöstä helposti. Tiedän, että se ei ole muiden tai yhteiskunnan ongelma. Sen takia olen yrittänyt päästä terapiaan, mutta olen jumittunut jonoihin. Yritin myös Kelan osaksi kustantamaa terapiaa, mutta Kelan tukien jälkeen siitäkin jää itselle maksettavaa. Minulla ei ole siis varaa tähänkään, koska asumistukea leikataan. Minulle olisi tärkeää saada asumistukea, koska se auttaa minua pitämään huolta yleisestä hyvinvoinnista. Töissä käyminen olisi liian raskasta opintojen ohella.”

”Pienituloisella ei olisi enää varaa muihin laskuihin, saati ruokaan, kun suurin osa tuloista menisi vuokraan.”

Ja luen vielä yhden.

”Tiedän, että on aikoja, jolloin rahasta pitää tinkiä. Ymmärrän, että Petteri haluaa hallituksineen vähentää Suomen velkaantumista. Ymmärrän, että poliittiset päätökset ovat vaikeita. Onko kuitenkaan pakko lisätä teidän omia palkkoja samalla, kun vähentää pienituloisilta? Eikö olisi joitain muita tapoja?”

Arvoisa puhemies! Täällä keskustelussa hallituspuolueiden edustajat ovat juuri näin perustelleet, että on pakko tehdä, koska muuten raha ei riitä. Ja on verrattu siihen, että nämä ministeritason palkkojen veronalennukset tai tämä sijoittajien 100 000 euron rajan nosto ovat vain symbolisia, jotta jatkossa voisi osakesäästötillä 100 000:een asti sijoittaa ilman, että tarvitsee niistä tuotoista maksaa veroja. No, ensinnäkään ne eivät ole symbolisia. Puhutaan kuitenkin kymmenistä miljoonista, jopa sadasta miljoonasta, kun katsotaan vähän pidemmälle.

Kokonaan tässä on myös vältelty myöntämästä sitä tosiasiaa, että kun lasketaan yhteensä esimerkiksi yritysten saama 700 miljoonan ylimääräinen veronalennuspotti, jota ei ollut

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

edes tiedossa, kun hallitusohjelmaa tehtiin, niin pelkästään sillä yhdellä muutoksella olisi kuitattu nämä tänäänkin täällä käsittelyssä olevat sosiaaliturvaleikkaukset — sillä, ettei olisi annettu sellaista rahaa yrityksille, jota he eivät alun perinkään olleet saamassa. Sitä ei täällä kukaan pysty myöntämään eikä kommentoimaan, koska ilmeisesti totuus sattuu liian syvälle. [Laura Meriluoto: Ideologinen valinta!] Tässä on kuultu — tai ei nyt olla kuultu, mutta me olemme saaneet — tuhansien ihmisten kokemuksia, jotka ovat todella rankkoja. Nämä kaikki olisi voitu välttää ja vielä voitaisiin välttää tällä yhdellä muutoksella. Verotuksessa on paljon muutakin muutettavaa, kun vain kopioisimme parhaita länsimaaisia malleja, mutta niistäkään te ette valitettavasti ole halunneet kuulla.

Arvoisa puhemies! Kiitän siitä, että olemme saaneet ja voineet tässä tuoda ihmisten ääntä esiin, ja ainakin omalta osaltani lopetan tältä osin tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Diarra.

20.55 Fatim Diarra vihr: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nämä leikkaukset asumistukeen tuntuvat vastuuttomilta ja törkeiltä, ja ne kohdistuvat erityisen vahvasti juuri työssä käyviin ihmisiin, pienipalkkaisiin ihmisiin, naisvaltaisilla aloilla töitä tekeviin ihmisiin. Logiikkanahan tässä käytetään sitä, kun tehdään näitä leikkauksia, että sitten jotenkin ihmisen kaupalla nämä ihmiset hankkivat lisää töitä ja menevät täysipäiväisiin töihin. Me tiedetään aivan samaan aikaan, että moni näistä ihmisistä on jo täysipäiväisissä töissä, mutta julkisen sektorin palkat ovat matalia, samaan aikaan palvelualojen palkat ovat matalia, mikä johtaa siihen, että paremman palkan saaminen on hyvin hankalaa. Minä mietin, onko hallituksen ajatus todellakin se, että näitten ihmisten pitää hankkia toinen työ siihen päälle tai kolmas työ siihen päälle. Minusta tämä vaikuttaa enemmän jenkkimeiningiltä eikä niinkään pohjoismaiselta hyvinvointivaltiolta, mikä Suomi ainakin vielä ennen vaaleja oli.

Samaan aikaan hallitus täysin tietää, että tämä tulee ajamaan yhä useampia ihmisiä toimeentulotuella. Näin sanottiin lukuisissa asiantuntijalausunnoissa. Tämä osoittaa meille sen, että hallitus haluaa purkaa pohjoismaista hyvinvointivaltiomallia ja puskea ihmisiä kohti viimesijaista toimeentulomuotoa eli köyhyystoimeentulotukea. Toimeentulotuki on tukimuotona huono. Se on heikko, se on nöyryyttävä ja kyykyttävä, ja se, että halutaan kasvat-
taa tarkoituksella hyvin tietäen — asiantuntijalausunnoissakin niin kuvattiin — näitten ihmisten määrää, tuntuu julmalta ja kohtuuttomalta.

Samaan aikaan tiedämme myös sen, että kaikki eivät voi tehdä täysipäiväisesti töitä. Meillä on ihmisiä, jotka tekevät osa-aikatoita sen takia, että terveys ei muuta salli, ja myös sen takia, ettei ole tarjolla täysipäiväistä työtä. Tämä halutaan jättää nyt täysin huomioimatta ja leikkiä, että kaikki voivat vaan täysipäiväisesti työllistyä, kun me samaan aikaan tiedetään, että kaupan alalla ei ole töitä kaikkina kellonaikoina ja on mahdotonta tehdä täysipäiväisesti töitä.

Tämä asumistuen leikkaus lyö myös opiskelijoihin valtavan kovaa. Samaan aikaan tiedämme, että hallitus leikkaa myös opiskelijoilta opintotukea. Indeksillä jäädytetään, mikä tarkoittaa suoraan sanottuna leikkausta. Eli hallitus tekee tällaisen tuplaleikkauksen.

Kaikista kohtuuttomoin tämä on sen takia, että nämä osuvat erityisesti kaupunkeihin ja varsinkin Helsinkiin, kaupunkiin, jossa meillä on jo valtavan vaikeaa saada työntekijöitä monelle sellaiselle alalle, joka pitää tätä kaupunkia toiminnassa. Nyt hallitus haluaa entisestään vaikeuttaa kaupunkien asemaa ja erityisesti lyödä pääkaupunkiseutua ja Helsinkiä.

Punkt i protokollet PR 70/2023 rd

Olen valtavan surullinen, että juuri tällaisiin päätöksiin tämä hallitus on kokoomuksen johdolla mennyt. — Kiitos, rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

20.58 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! ”Kokoomus haluaa leikata pienituloisten etuuksista. Se ei meille käy. Pelkästään kehitysavun puolittaminen säästäisi kaksi miljardia, mutta tämä on kohde, josta kokoomus on eri mieltä.” Näin totesi nykyinen valtiovarainministeri Riikka Purra 16.3.2023 vajaa kuukausi ennen eduskuntavaaleja, eli pienituloisten etuuksista ei leikata. No, kuinkas sitten kävikään?

Kun täällä on luettu näitä kansalaisten viestejä, niin minäkin sain viestin. Luen siitä ihan pätkän. ”Heipä hei, Tuomas! Ajattelin muutaman rivin kirjoittaa. Kun tuota hallituksen toimintaa olen seurannut, niin sehän on aivan mahdotonta ja järkyttävää. Seuraavaa esimerkiksi voit käyttää eduskunnassa ja kysyä, tietävätkö kansanedustajat, mikä on polyneuropatia ja mitä se aiheuttaa ihmiselle. Jos sellaisen ihmisen pitäisi työelämäänsä mennä, niin ei järki päätä paljon pakota.”

Tämä kirjoittaja saa kuntoutustukea 1 000 euroa kuukaudessa, asumiskulut: vuokra 850 euroa kuukaudessa, sähkö 100 euroa kuukaudessa, kotivakuutus 54 euroa, autovakuutus 128 euroa ja autovero vielä siihen 100 euroa kolmen kuukauden välein. Jokainen meistä voi laskea, kuinkas ne rahat sitten riittävät, ja nyt kun tämä kylmä oikeistohallitus vielä leikkaa tältä vähävaraiselta lapsiperheen isältä, niin kysyä sopii, meneekö tämä oikein.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, Hanna.

20.59 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Asumistukileikkaukset tulevat kohdistumaan myös omistusasuntoihin, joihin saavat sitten asumistukea nämä asujat. Tämä tulee vaikuttamaan todella suuresti suurimpaan osaan Suomenmaata. Kuten tiedämme, niin Suomi on laaja maa ja suurin osa Suomesta on sellaista Suomea, jossa yleensäkin vuokra-asuntoja ei ole saatavilla. Nämä ihmiset, jotka ovat nyt tähän mennessä saaneet asumistukea ja asuneet omistusasunnoissa siellä, ovat pystyneet asumaan sillä paikkakunnalla, millä ovat halunneet. Se on myös ollut ehkä ainoa keino asua siellä, koska vuokra-asuntoja ei ole saatavilla. Nyt, kun tämä tilanne valitettavasti näyttää muuttuvan, kysymykseni kuuluu: Minne nämä ihmiset tulevat muuttamaan? Tulevatko he muuttamaan tänne pääkaupunkiseudulle tai kasvukeskuksiin, joissa on ehkä vähän enemmän niitä vuokra-asuntoja saatavilla? No, nyt kun tiedämme, että ihan kaikki tiedot eivät ehkä hallituspuolueidenkaan edustajilla pidä paikkaansa siitä, paljonko niitä vuokra-asuntoja on saatavilla esimerkiksi pääkaupunkiseudulla — aika monessa tuhannessa taitaa mennä se ero todellisuudessa — niin kysymykseni kuuluu edelleen: Minne nämä ihmiset oikeasti menevät? Suomi on ylpeillyt siitä, että meillä ei ole kodittomia ihmisiä juuri lainkaan — olemme siinä kohtaa maailman parhaita — mutta miten tulee tämän leikkauksen, näitten uudistusten jälkeen käymään? Minä olen tässä kohtaa täysin kysymysmerkinä, ja huoli on todella suuri näiden ihmisten puolesta. Tuskin he haluavat sieltä kotoaan pois muuttaa, mutta heidät näiden päätösten kautta pakotetaan siihen.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.